

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Ohrožení destinací cestovního ruchu přírodními a antropogenními
jevy**

(Těžba uranu v Podještědí)

Bakalářská práce

Autor: Lenka Kristková
Studijní obor: Management cestovního ruchu
Vedoucí práce: Ing. Pásková Martina PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne

Lenka
Kristková

Poděkování

Děkuji Ing. Martině Páskové PhD. za vedení této bakalářské práce. Zároveň děkuji panu RNDr. Karlu Brodskému za poskytnutí cenných informací a materiálů.

Anotace

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjištění vlivu antropogenního jevu – těžby uranu na image turistické destinace Podještědí v Libereckém kraji. V teoretické části jsou zpracovány poznatky z odborné literatury charakterizující jevy ohrožující destinace cestovního ruchu. Dále pak vzájemné souvislosti mezi pojmy destinace cestovního ruchu, životní prostředí, typologizace destinací v České republice, image a percepce destinace. Praktická část je rozdělena do dvou kapitol. První kapitola si klade za cíl charakterizovat a geograficky vymezit řešené území. Druhá obsahuje případovou studii Podještědí, ve které jsou za pomoci metody DPSIR, dotazníkového šetření a rozhovorů, zjišťovány konkrétní dopady výše zmiňovaného antropogenního jevu na image destinace. Po zhodnocení míry úspěšnosti v dosažení vytýčených cílů práce následuje doporučení pro management cestovního ruchu řešené destinace.

Annotation

Title: Threats to the tourist destinations caused by natural and anthropogenic phenomena

The main objective of this Bachelor Thesis is to determine the effect of anthropogenic phenomenon - uranium mining to image of the tourist destination called Podještědí, which is situated in the Liberecký district. The theoretical part presents the insides of the specialized literature characterizing phenomena threatening tourist destination. Furthermore, it describes the connections between the terms, such as, tourist destination, environment and typology of destinations in the Czech Republic, image and perception of tourist destination. The practical part is divided into two sections. The first section aims to characterize and geographically define the studied area. And the second section includes the case study, which uses the DPSIR method, questionnaire survey and the interviews to reveal the specific impacts of the aforementioned anthropogenic phenomenon on the image of the destination. After assessing the degree of success in achieving the stated objectives of the work, follows the recommendation for the management of the tourism for the studied destination.

OBSAH

1. ÚVOD	1
1.1 <i>Důvod výběru tématu práce .....</i>	1
1.2 <i>Cíl práce .....</i>	1
2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	2
2.1 <i>Definice destinace cestovního ruchu.....</i>	2
2.1.1. <i>Definice geografické povahy .....</i>	2
2.1.2. <i>Definice ekonomické a obchodní povahy .....</i>	3
2.1.3. <i>Definice neutrální povahy.....</i>	3
2.2 <i>Destinace cestovního ruchu v České republice.....</i>	3
2.2.1 <i>Typologizace destinací v České republice .....</i>	5
2.2.2 <i>Využití typologizace v praxi .....</i>	9
2.3 <i>Hrozby ve vztahu k životnímu prostředí.....</i>	10
2.3.1 <i>Definice životního prostředí .....</i>	10
2.3.2 <i>Definice hrozeb ve vztahu k životnímu prostředí.....</i>	11
2.4 <i>Základní dělení hrozeb působících na životní prostředí .....</i>	12
2.5 <i>Konkrétní případy dopadu hrozeb na životní prostředí destinace .....</i>	16
2.5.1 <i>Příklad přírodního abiotického jevu .....</i>	16
2.5.2 <i>Příklad přírodního biotického jevu .....</i>	16
2.5.3 <i>Příklad antropogenního technogenního jevu.....</i>	17
2.5.4 <i>Příklad antropogenního sociogenního jevu interního .....</i>	17
2.5.5 <i>Příklad antropogenního sociogenního jevu externího .....</i>	17
2.5.6 <i>Příklad antropogenního agrogenního jevu.....</i>	18
2.6 <i>Metoda DPSIR.....</i>	18
2.7 <i>Sanace a rekultivace .....</i>	20
2.7.1 <i>Sanace .....</i>	20
2.7.2 <i>Rekultivace .....</i>	20
2.8 <i>Image destinace.....</i>	21
2.8.1 <i>Percepce krajiny .....</i>	22
2.8.2 <i>Percepční mapa.....</i>	22
3. METODICKÝ POSTUP	23

3.1	<i>Širší výzkumné cíle</i>	23
3.2	<i>Výzkumné otázky</i>	23
3.3	<i>Pracovní hypotézy</i>	24
3.4	<i>Metody ověřování hypotéz</i>	24
4.	PŘÍPADOVÁ STUDIE PODJEŠTĚDÍ	24
4.1	<i>Vymezení řešené oblasti</i>	24
4.1.1	<i>Začlenění Podještědí do regionů soudržnosti</i>	27
4.1.2	<i>Začlenění Podještědí z hlediska marketingových turistických oblastí</i>	27
4.2	<i>Typ destinace</i>	28
4.2.1	<i>Podještědí, jako destinace typu poznávacího cestovního ruchu ve vesnických oblastech</i>	29
4.2.2	<i>Podještědí, jako destinace lázeňského typu</i>	29
4.2.3	<i>Podještědí, jako destinace typu turistiky v přírodně hodnotných oblastech</i>	30
4.2.4	<i>Podještědí, jako nástupní destinace do chráněné oblasti</i>	31
4.2.5	<i>Významná centra cestovního ruchu v Podještědí</i>	32
4.3	<i>Stav životního prostředí a typ hrozby</i>	34
4.4	<i>Metoda DPSIR</i>	35
4.4.1	<i>Hnací síly (Drivers)</i>	35
4.4.2	<i>Tlaky (Pressures)</i>	36
4.4.3	<i>Stav (State)</i>	36
4.4.4	<i>Dopad (Impact)</i>	37
4.4.5	<i>Odezva (Response)</i>	41
4.5	<i>Průběh šetření</i>	42
4.5.1	<i>Sběr informací a průběh šetření</i>	42
4.5.2	<i>Dotazníkové šetření</i>	43
4.5.3	<i>Řízené rozhovory se zástupcem s. p. Diamo</i>	44
4.5.4	<i>Pilotní zjišťování percepční mapy</i>	45
4.6	<i>Zpracování výsledků šetření</i>	45
4.6.1	<i>Zpracování výsledků dotazníkového šetření</i>	45
4.6.2	<i>Odvození metody DPSIR</i>	47
4.6.3	<i>Výsledné sestavení percepční mapy</i>	48
4.7	<i>Shrnutí a diskuse výsledků</i>	50
4.7.1	<i>Shrnutí a diskuse výsledků dotazníkového šetření</i>	50
4.7.2	<i>Shrnutí a diskuse výsledků odvození metody DPSIR</i>	51
4.7.3	<i>Shrnutí a diskuse výsledků zjišťování percepční mapy</i>	52

5. NÁVRHY A DOPORUČENÍ	53
5.1 <i>Návrhy a doporučení pro praktické využití .....</i>	53
5.2 <i>Návrhy a doporučení pro výzkumné účely .....</i>	54
6. ZÁVĚR	54
7. SEZNAM ZDROJŮ.....	55
7.1 <i>Tištěné zdroje.....</i>	55
7.2 <i>Internetové zdroje.....</i>	58
8. PŘÍLOHY.....	62
8.1 <i>Seznam obrázků.....</i>	62
8.2 <i>Seznam tabulek.....</i>	64
8.3 <i>Seznam infoboxů.....</i>	64
8.4 <i>Slovníček pojmů .....</i>	65
8.5 <i>Grafická příloha .....</i>	66
8.6 <i>Dotazník: Těžba uranu v Podještědí.....</i>	78
8.7 <i>Otázky pro řízený rozhovor se zástupcem s. p. Diamo.....</i>	81
8.8 <i>Otázky rozhovoru při zjišťování pilotní percepční mapy .....</i>	81

1. ÚVOD

1.1 Důvod výběru tématu práce

Bakalářská práce /dále jen práce/ se zabývá vztahy a vazbami mezi cestovním ruchem a životním prostředím, s kterým bezprostředně souvisí problematika ohrožení destinací cestovního ruchu přírodními a antropogenními jevy. Stejně jako roste potřeba cestovat, roste i touha po zachovalém životním prostředí. Kvalitní příroda představuje důležité podmínky pro realizaci cestovního ruchu a je základním zdrojem, z něhož cestovní ruch čerpá. Bývalá těžba uranu v Podještědí je bezesporu jedním z výše zmiňovaných jevů, který zásadním způsobem ovlivňuje zdravé environmentální prostředí destinací cestovního ruchu a zanechává za sebou stopy, které se promítají do image postiženého regionu.

1.2 Cíl práce

Hlavním cílem této práce je analýza vlivu antropogenního jevu – bývalé těžby uranu na image turistické destinace Podještědí v Libereckém kraji. Smyslem celé práce je získání komplexního přehledu o povědomí návštěvníků řešené destinace cestovního ruchu o bývalé těžbě uranu a o tom, zda a z jakého důvodu je bývalá těžba uranu v Podještědí vnímána jako environmentální problém poškozující image této turistické destinace. Dílčím úkolem teoretické části práce je pomocí syntézy odborné literatury podrobně popsat jednotlivé přírodní a antropogenní jevy a objasnit jejich dopad na životní prostředí respektive na destinace cestovního ruchu. V úvodu jsou představeny teoretické koncepty a je zde diskutován přístup různých autorů ke zvolené tématice. Koncepty jsou posléze aplikovány v rámci ověřování stanovených hypotéz. Hlavními úkoly praktické části práce jsou, za pomoci případové studie, geograficky vymezit zvolenou destinaci, zhodnotit stav jejího cestovního ruchu a životního prostředí. A dále, za použití metody DPSIR, dotazníkového šetření a rozhovorů, zjištění konkrétního dopadu výše zmiňovaného antropogenního jevu na image zvolené destinace cestovního ruchu.

2. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2.1 Definice destinace cestovního ruchu

Základním úkolem této kapitoly je objasnit pojem destinace cestovního ruchu a jeho vymezení z pohledu různých přístupů. A dále pak v návaznosti na tyto skutečnosti, definovat typologizaci destinace a vymežit typy destinací v České republice.

V odborné literatuře, zabývající se problematikou cestovního ruchu, se definice lišily především, v tom jak jejich autor přistupoval k aspektům a zejména k samotné podstatě destinace cestovního ruchu. Na základě těchto poznatků byly destinace rozděleny do skupin vycházejících z povahy samotné definice a jejich pojetí.

2.1.1. Definice geografické povahy

Níže citovaní autoři pojali definice destinace cestovního ruchu z hlediska jejich geografické povahy. Například Výkladový slovník cestovního ruchu pod pojmem destinace cestovního ruchu rozumí: „ v užším smyslu cílovou: oblast v daném regionu, pro kterou je typická významná nabídka atraktivit a infrastruktury cestovního ruchu a v širším smyslu: země, regiony, lidská sídla a další oblasti, které jsou typické velkou koncentrací atraktivit cestovního ruchu, rozvinutými službami a další infrastrukturou cestovního ruchu, jejímž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků." (Pásková, Zelenka, 2012:105). Pro mezinárodní návštěvníky je, podle výše uváděných autorů, destinací buď celá navštívená země, nebo její některý region, případně město. Jak dále uvádějí, v některých zemích je území rozděleno do turisticky, historicky nebo administrativně kompaktních destinací s tvorbou a propagací společného turistického produktu a případně i zpracováním statistik cestovního ruchu.

Jakubíková (2012:37) uvádí, že: „ destinace cestovního ruchu je geografický prostor, který si návštěvník vybírá jako cíl své cesty." Za nejmenší destinační jednotku považuje tzv. resort, přičemž jej definuje, jako: „místo, či menší oblast, která je navštěvovaná s cílem trávení volného času, zábavy, odpočinku, sportovních a dalších aktivit." Jako příklad lze uvést lyžařské resorty, resorty vodních sportů, zábavní resorty aj.

2.1.2. Definice ekonomické a obchodní povahy

Dalším aspektem, dle kterého byly destinace cestovního ruchu v publikovaných zdrojích definovány, je jejich ekonomická a obchodní povaha. Jak ve své práci zmiňuje Palatková (2006:16): „*destinace cestovního ruchu je představována svazkem různých služeb koncentrovaných v určitém místě nebo oblasti, které jsou poskytovány v návaznosti na potenciál cestovního ruchu, tedy atraktivitu, místa nebo oblasti.*“ Svou definicí tedy zdůrazňuje důležitost atraktivit destinace, což považuje za základní nabídku dané destinace, ale také podotýká, že významnou roli při vymezení destinace sehrává i strana poptávky, zejména pak motivace k cestě do destinace a vzdálenost mezi výchozím místem.

Podle Bartla a Schmidta (1998:2) jsou destinace definovány jako: „*regionální, mezinárodně (globálně) konkurenceschopné, strategicky řízené jednotky nabídky na mezinárodním trhu.*“ To znamená, že destinace nabízejí klientovi odpovídající produkt a uspokojují tak klientovo očekávání a snaží se o perfektní a kvalitní organizaci celého řetězce služeb.

2.1.3. Definice neutrální povahy

Ve spíše obecné rovině vymezení destinace cestovního ruchu se drží definice s neutrální povahou. Podle Ryglvé, Buriana a Vajčnerové (2011:42): „*představuje destinace cestovního ruchu místo s atraktivitami a s nimi spojenými zařízeními a službami cestovního ruchu, které si účastníci cestovního ruchu nebo skupina vybírá pro svou návštěvu a které poskytovatelé přinášejí na trh.*“ Podobným způsobem vymezuje svou definicí destinace cestovního ruchu i Királová (2003:16) uvádí, že: „*destinace cestovního ruchu je přirozeným celkem, který má z hlediska rozvoje cestovního ruchu unikátní vlastnosti, které jsou od jiných destinací odlišné.*“

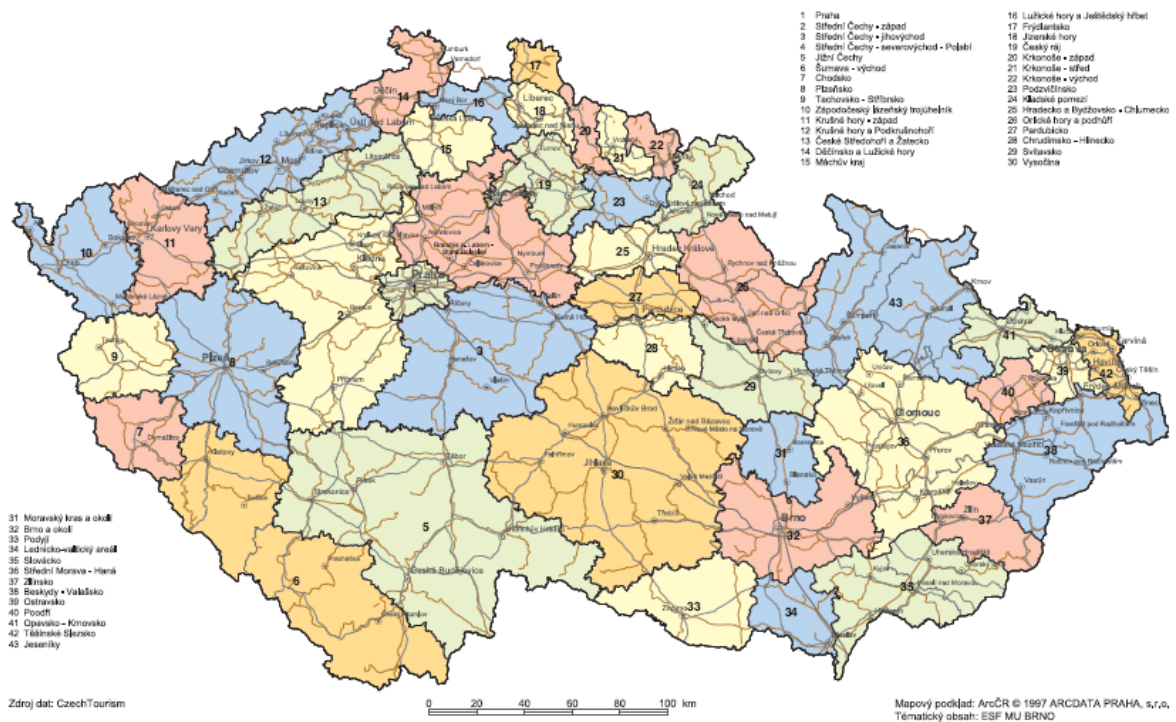
2.2 Destinace cestovního ruchu v České republice

V České republice je od roku 1999 rozčleněn turistický potenciál na turistické regiony. Tyto regiony byly následně rozčleněny, při zpracování programů rozvoje cestovního ruchu krajů a regionů, na menší území – turistické oblasti (viz Obr. 1). Jak uvádějí, Vystoupil, Holešinská a Šauer (2007:6): „*Území destinačního regionu se v tomto pojetí skládá ze dvou funkčně*

odlišných, avšak vzájemně komplementárních částí, které jsou těmito vazbami spojeny."

Těmito částmi mají na mysli tzv. destinační jádro a destinační zázemí a jejich vzájemnou interakci. Výše zmiňovaní autoři se shodují na tom, že ideální region cestovního ruchu by vznikl tehdy, pokud by nastala shoda mezi hranicemi komplexního sociálně geografického regionu, „destinačního“ regionu a administrativního regionu. V realitě je ovšem nezbytné hledat nejpříjemnější kompromis, nejlépe se zřetelem na skladebnost těchto z různých hledisek vymezených regionů. Většina významných regionů cestovního ruchu v České republice je hranicemi vyšších územně správních celků rozdělena a naopak většina krajů netvoří ani jevově sourodé, ani vztahově „přirozené“ celky cestovního ruchu. S tím souvisí i další oblast působící problémy a tou je skutečnost, že v současné době neexistuje v České republice zákonná norma upravující řízení cestovního ruchu na různých teritoriálních úrovních, dochází tedy k nedůslednému naplňování priorit Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR. Cílem je nastolit systém řízení cestovního ruchu. Z výše uvedených důvodů není plně využít potenciál rozvoje cestovního ruchu České republiky. Jak uvádí Studnička (2012) spadá, dle Kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, od 1. 11. 1996 péče o rozvoj cestovního ruchu pod Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (dále jen MMR ČR). Z toho vyplývá minimální koordinace aktivit v cestovním ruchu mezi národní a regionální úrovní (stát x kraje). Podle Studničky (2012) probíhají od roku 2010 na MMR ČR práce na zpracování návrhu věcného záměru zákona o podpoře a řízení cestovního ruchu.

MARKETINGOVÉ TURISTICKÉ OBLASTI

Obr. 1 Marketingové turistické oblasti
Zdroj: Vystoupil a kol. (2006)

2.2.1 Typologizace destinací v České republice

„Typologizace destinací je proces vymezování typů destinací cestovního ruchu podle kritérií, vybraných podle účelu typologizace, zpravidla však podle převažujícího a nejtypičtějšího typu atraktivity cestovního ruchu v dané destinaci.“ (Pásková a Zelenka, 2012). V realitě často jedné destinaci odpovídá více destinačních typů. Tradičním českým destinačním typem je např. lázeňský destinační typ.

V ČR neexistuje zavedené členění destinací podle rozhodující atraktivity cestovního ruchu, resp. podle geografického prostředí destinace. Pokusů o typologizaci bylo přitom více. Jak uvádí, Vystoupil, Holešinská a Šauer (2007:10) jeden z prvních pokusů byl obsažen v aktualizované „Rajonizaci cestovního ruchu ČR“ (Dohnal, Kolář, Příkryl a Říman, 1981). Ta však podle autorů Vystoupil, Holešinská a Šauer (2007:10) řešila především kategorizaci atraktivity „turistických rajónů“ (za destinaci zde byla považována turistická oblast, tedy vyšší

územní celek zahrnující větší počet obcí), ne však typologii destinací. Jedná se podle nich tedy o dokument: „*spíše normativní a poněkud diskriminující určitá území a to z hlediska potenciálního rozvoje cestovního ruchu než pozitivní, zachycující skutečný potenciál.*“ Vystoupil, Holešinská a Šauer (2007:10).

Další, stěžejní práci, týkající se řešené problematiky, je „Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR“ (Bína 2001). Bína (2001:3) ve své práci přijal koncepci dvou základních okruhů v rámci systému cestovního ruchu: přírodního a kulturního. Konstatuje, že přírodní systém zahrnuje složky cestovního ruchu založené na aktivní turistice, rekreaci, poznávání přírody nebo takové, které přírodu využívají jako prostředí pro specializované sportovní činnosti. A dále uvádí, že kulturní subsystém zahrnuje složky cestovního ruchu vyjádřené cestami za kulturním poznáním či za zábavnými i jinými akcemi. Zvláštní postavení na hranici obou subsystémů zaujímá lázeňství, protože v něm převažuje, jak Bína dále (2001:3) uvádí: „*lidská kultivační nadstavba nad přírodním základem (vývěry léčivých minerálních vod), je řazena s lázeňstvím spojená složka cestovního ruchu do kulturního subsystému cestovního ruchu.*“

Jeden z posledních přístupů k dané problematice je disertační práce (Pásková, 2003), která vyčlenila na našem území celkem 10 destinačních typů (viz Tab. 1).

Destinace	Dominantní atraktivita	Formy cestovního ruchu
lázeňského typu	přírodní léčebné zdroje a zdravotně příznivé klima s navazující rozvinutou infrastrukturou, nejčastěji v přírodně hodnotné krajině	zdravotní cestovní ruch, kulturně poznávací cestovní ruch
typu turistiky v přírodně hodnotných oblastech	zajímavé nebo vzácné přírodní výtvořky a oblasti, např. nástupní destinace do chráněných oblastí	přírodně orientovaný cestovní ruch, ekoturismus, cykloturistika, pěší turistika, jezdecký cestovní ruch, vodní turistika, speleoturistika, rybářský cestovní ruch
typu u vodních ploch	vodní plochy či toky s příznivými podmínkami pro rekreaci, provozování vodních sportů a rybaření	destinace u vodních ploch využívané vodáky, rekreační, sportovními rybáři, sportovci – vodáky cestovní ruch, rekreační cestovní ruch, příměstský cestovní ruch

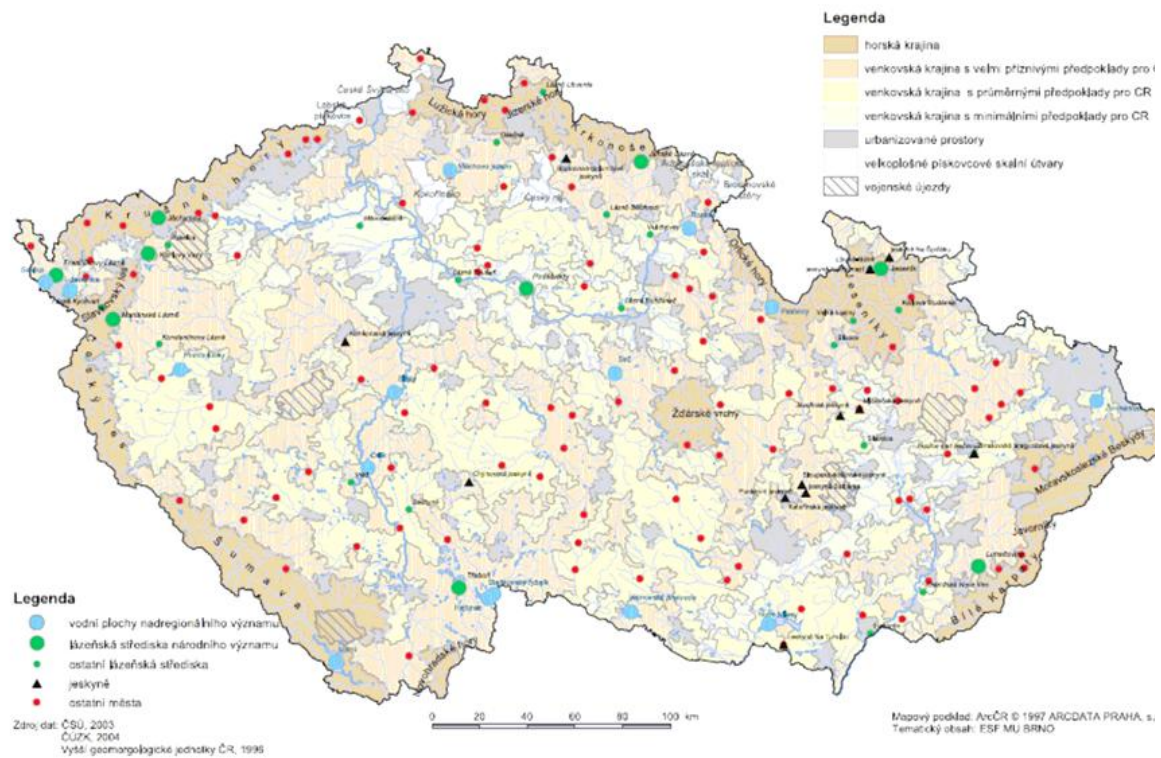
typu poznávacího cestovního ruchu ve vesnických oblastech	dochovaná lidová architektura, místní tradice a produkty, kulturní krajina	agroturismus, venkovský cestovní ruch, cykloturistika, etnografický cestovní ruch, vinařský cestovní ruch
městského typu	městské památkové rezervace a městské památkové zóny, panoramatické pohledy – malebná městská krajina, popř. podmínky pro kongresový a veletržní cestovní ruch	kongresový cestovní ruch, nákupní cestovní ruch, kulturně poznávací cestovní ruch, incentivní cestovní ruch, vzdělávací cestovní ruch, profesní cestovní ruch
historického typu	historické objekty (zámky, hrady, zříceniny) v zajímavém krajinném rámci	kulturně poznávací cestovní ruch, romantizující cestovní ruch
horského typu	horská krajina, terény a klima vhodné pro zimní sporty a letní turistiku	lyžařský cestovní ruch, horská turistika, cykloturistika
poutního typu	sakrální stavby a s nimi spojené poutní akce přesahující místní význam: chrámy, kláštery, poustevny, křížové cesty, kaple harmonizující s okolní krajinou, židovské hřbitovy	cestovní ruch spojený s návštěvou sakrálních objektů a prostor (významné poutě, křížové cesty) a lokalit s léčivými účinky, s účastí na náboženských obřadech a souvisejících světských slavnostech
typu středisek individuální rekreace	příměstská poloha s příznivými podmínkami pro víkendový cestovní ruch s výskytem chatových a trampských osad, rekreačních domků, chat a chalup	chataření, chalupaření, příměstský cestovní ruch
typu komplexů uměle vytvořených atraktivit a služeb cestovního ruchu (atrakční typ)	tematické parky, sportovní areály, turistické komplexy,	zážitkový cestovní ruch, nákupní cestovní ruch

Tab. 1: Typy destinací v České republice

Zdroj: Pásková 2003

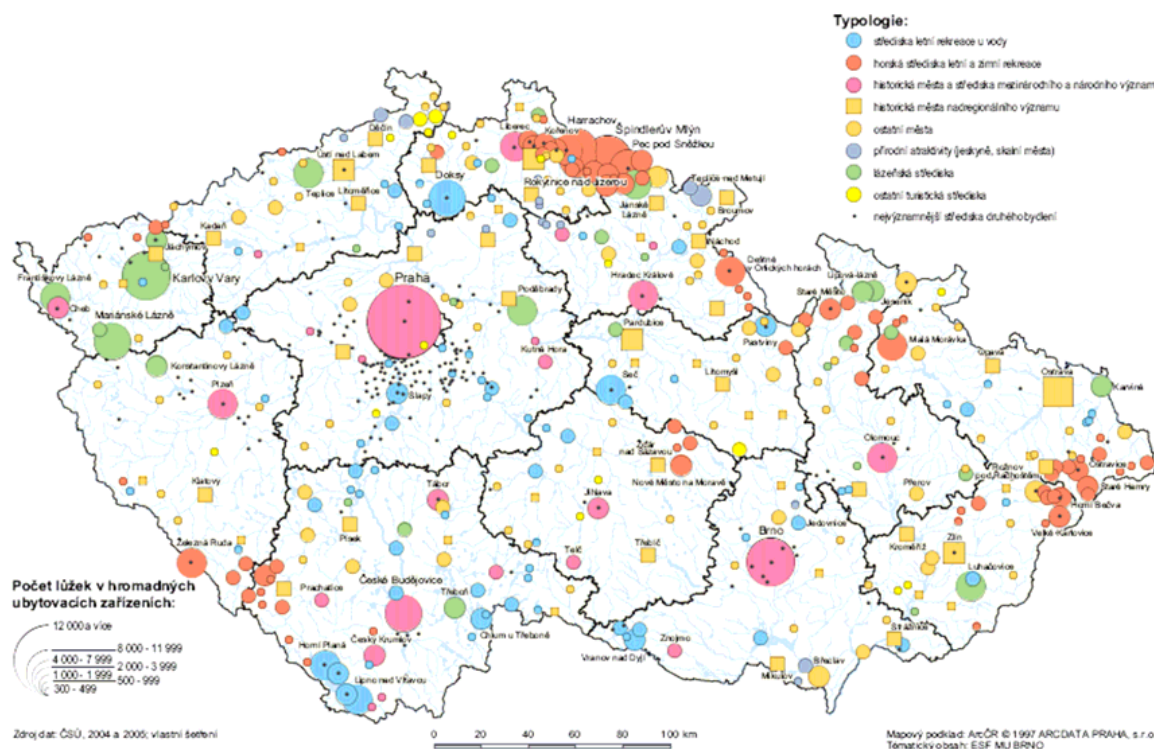
V neposlední řadě je nutné uvést výzkumný grant nazvaný „Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR“ (Vystoupil, 2007). Vystoupil (2007) v prvním kroku vymezuje základní typy funkčně-prostorového využití území ČR pro cestovní ruch (turistická rajonizace) a následně provádí vymezení základní funkční typologie nejvýznamnějších středisek cestovního ruchu (viz Obr. 2 a Obr. 3).

RAJONIZACE CESTOVNÍHO RUCHU

Obr. 2 Rajonizace cestovního ruchu
 Zdroj: Vystoupil, J. a kol., (2006)

FUNKČNÍ TYPOLOGIE STŘEDISEK CESTOVNÍHO RUCHU

Obr. 3 Funkční typologie středisek cestovního ruchu
Zdroj: Vystoupil, J. a kol., (2006)

2.2.2 Využití typologizace v praxi

Typologizace má velmi široké uplatnění v praxi. Konkrétně bývá využívána při tvorbě územně plánovacích dokumentací, či koncepčních strategických a plánovacích dokumentů. Dochází k podpoře, stimulaci rozvoje spolupráce a uplatňování principu partnerství. Další oblastí kde je velmi nápomocná je tvorba podkladů pro alokaci zdrojů a výrazně usnadňuje orientaci potenciálních investorů. Díky ní také dochází k podpoře rozvoje zaměstnanosti a přispívá k uchování a zvyšování kvality ŽP.

V cestovním ruchu je typologizace destinací cestovního ruchu využívána jak ve výzkumu, tak v praxi. Například k tvorbě metodik, učebnic CR či manuálů pro destinační manažery. Dále pak ve srovnávacích studiích různých destinačních typů a dalších výzkumných postupech. Důležitou roli hraje při určování potenciálu, únosné kapacity a správné volby destinačního managementu území.

2.3 Hrozby ve vztahu k životnímu prostředí

Hlavním cílem této kapitoly je představit hrozby působících na životní prostředí a jejich podrobnější členění. Dále se zaměřuje na nejčastější přírodní a antropogenní jevy přímo ohrožující destinace cestovního ruchu a představuje konkrétní případy ohrožení destinací cestovního ruchu v praxi a jejich dopady.

2.3.1 Definice životního prostředí

Názory na to, co je životní prostředí a co všechno tento pojem zahrnuje, se mohou různit. Důkazem toho je vývoj definice životního prostředí, která v průběhu času doznala podstatných změn. Obecně lze během vývoje pozorovat posun v chápání životního prostředí. V počátku bylo pojímáno jako pasivní, statická příroda. Později byla definice upravena tak, že životní prostředí charakterizovala jako aktivní, dynamický prvek, který doznává změn, vyvíjí se. Nakonec byly do vymezení zahrnuty umělé a sociální složky (viz níže).

- definice dynamická od norského profesora Wika, přijatá na konferenci UNESCO v Paříži v roce 1967: *„životní prostředí je ta část světa, se kterou je živý organismus ve stálé interakci, to znamená, kterou používá, mění a které se musí přizpůsobovat“*. (Klinkerová, 2008:85)
- definice tbiliská přijatá na konferenci v Tbilisi v roce 1979: *„životní prostředí je systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou, anebo mohou být s uvažovaným organismem ve stálé interakci“*. (Klinkerová, 2008:85)
- definice uvedená v zákoně č.17/1992 Sb., o životním prostředí: *„vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména: ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“* (Klinkerová, 2008:85)
- definice uvedená v normě ČSN EN ISO 14001: *„prostředí, ve kterém organizace provozuje svou činnost a zahrnující ovzduší, vodu, půdu, přírodní zdroje, rostliny a živočichy, lidi a jejich vzájemné vztahy.“* (Klinkerová, 2008:85)

2.3.2 Definice hrozeb ve vztahu k životnímu prostředí

Přístup autorů k vymezení pojmu hrozba se liší. Společnými prvky jednotlivých definic však jsou potenciál (schopnost), konstatování faktu, že ve většině případů mají hrozby původ ve vlivu člověka nebo životního prostředí, a že poškodí nebo způsobí škodu. Dále se odborná literatura zabývající se problematikou spojenou s hrozbami působícími na životní prostředí shoduje v tom, že hrozby působící na životní prostředí mohou být zjevné nebo skryté (Fojtíková 2008, Ullman 1983, Veverka 2003, Jeníček 2010, Dovers, Norton a Handmer 1996). Dopady hrozeb mohou narušit nebo zničit podmínky pro život a tím i člověka. Mohou vést k vyvolání environmentálních konfliktů. Na druhou stranu podporují vědu a výzkum v hledání cest k řešení problému a zmírnění dopadů.

Environmentální bezpečnost je podle Fojtíkové (2008:6) velmi úzce spojena s existencí a aktivitami člověka ve vztahu k životnímu prostředí, pokud by se na Zemi člověk, či jemu podobný živočišný druh nevyskytoval, nebyla by tato otázka vůbec řešena. Z jejích závěrů tedy vyplývá, že vlastní lidská (antropogenní) činnost s environmentální bezpečností úzce souvisí.

V environmentálním sektoru se pohybuje celá řada aktérů, kteří jej ovlivňují. Rozhodujícími aktéry jsou struktury veřejné moci, ale zejména významné hospodářské subjekty (energetický, chemický, jaderný, vojenský a těžký průmysl, doprava apod.) Na druhou stranu i přírodní (naturogenní) události velmi významným způsobem ovlivňují život a činnost člověka. Zpravidla je velmi obtížná jejich regulace, lze je však do značné míry předvídat a tak prostřednictvím různých preventivních opatření omezit jejich negativní následky.

Výše zmiňované podporuje definice, že: *„stav, kdy lidská společnost a ekologický systém na sebe vzájemně působí trvale udržitelným způsobem, je stavem, kdy jednotlivci mají dostatečný přístup ke všem přírodním zdrojům a kde existují mechanismy na zvládnutí krizí a konfliktů přímo či nepřímo spojených s životním prostředím. V tomto stavu jsou minimalizovány hrozby spojené s životním prostředím a způsobené přírodními nebo společností vyvolanými procesy (popř. jejich kombinací) ať už záměrně, nezáměrně nebo následkem nehody. Tyto hrozby mohou zapříčinit nebo zhoršovat již existující sociální napětí*

nebo ozbrojený konflikt. Absolutní většina z nich navíc nerespektuje státní hranice a často může působit globálně.“ (Ministerstvo vnitra ČR, 2009:3).

Ullman (1983:129-153) definuje bezpečnostní hrozbu jako vše co může rychle zhoršit kvalitu života obyvatel nebo co je omezuje. Dále uvádí, že pro bezpečnostní hrozbu je charakteristické krátké období vzniku a závažné dopady, může dojít k nečekané katastrofické události (např. epidemii v důsledku narušení ekosystému, k zintenzivnění klimatického jevu v důsledku globální změny klimatu). Konstatuje, že ve většině případů mají tyto události původ v dlouhodobém vlivu člověka na životní prostředí.

2.4 Základní dělení hrozeb působících na životní prostředí

Jak již bylo zmíněno výše, hrozby působící na životní prostředí se podle Veverky (2003) dělí na základní přírodní jevy, které jsou dále děleny na tzv. abiotické jevy (způsobené neživou přírodou) a biotické jevy (způsobené živou přírodou). A dále antropogenní jevy, které dělí na jevy tzv. technogenní (provozní havárie a havárie spojené s infrastrukturou), sociogenní jevy interní (vnitrostátní společenské, sociální a ekonomické krize), sociogenní jevy externí (vojenské krizové situace) a agrogenní jevy (spojené se zemědělstvím a půdou) viz Tab. 2 a Tab. 3.

Přírodní jevy ohrožující životní prostředí	
Abiotické jevy – způsobené neživou přírodou	Biotické jevy – způsobené živou přírodou
Požáry způsobené přírodními vlivy	Epifylie – rozsáhlá nákaza rostlin
Kosmické záření, radioaktivita přírodního prostředí, únik radonu, zvýšené radioaktivní pozadí	Epizootie – rozsáhlá nákaza zvířat
Povodně a záplavy	Epidemie – velká nákaza lidí
Dlouhodobá sucha	Přemnožení přírodních škůdců
Dlouhodobé inverzní situace	Parazité
Propad zemských dutin	Živočišní a rostlinní vetřelci
Zemětřesení	Přemnožení plevelů
Sopečná činnost	Rychlé vymírání druhů
Posun říčního koryta	Genové a biologické manipulace
Půdní eroze	
Silné mrazy a vznik námraz	

Sněhové kalamity	
Zemské sesuvy	
Krupobití	
Vichřice, větrné poryvy, větrné víry – tornáda	
MLhy – dlouhodobá ztráta viditelnosti	
Atmosférické výboje	
Geomagnetické anomálie	
Narušování ozónové vrstvy z důvodů velké produkce metanu (velkochovy hospodářských zvířat)	
Narušování krajinných celků a celkové ekologické rovnováhy	
Přepólování zemských pólů	
Globální změna klimatu	
Pád kosmických těles, meteorických dešťů	
Výbuch supernovy	

Tab. 2: Přírodní jevy ohrožující životní prostředí

Zdroj: Veverka 2003 (upraveno)

Antropogenní jevy ohrožující životní prostředí	
Technogenní jevy - provozní havárie a havárie spojené s infrastrukturou	Radiační havárie velkého rozsahu
	Technologické havárie spojené s výronem nebo únikem nebezpečných látek
	Havárie v dopravě s výronem toxických látek
	Rozsáhlé ropné havárie
	Mechanické a statické poruchy staveb a zařízení
	Mimořádné události v tunelech a jiných podzemních stavbách
	Technické a technologické havárie – požáry, exploze, destrukce
	Narušení hrází vodohospodářských děl
	Znečištění životního prostředí rozsáhlými haváriemi
	Havárie v dopravě – požáry, exploze, destrukce
	Nepříznivé působení člověka na životní prostředí (ekologické havárie) – smog, skleníkový efekt, ztenčování ozónové vrstvy, toxické a infekční odpady, likvidace ekologické rovnováhy, neodborné používání agrochemikálií, odpady ve vodních tocích apod.
Sociogenní jevy interní - vnitrostátní společenské, sociální a ekonomické krize	Narušení finančního a devizového hospodářství státu
	Narušení dodávek ropy a ropných produktů
	Narušení dodávek elektrické energie, plynu a tepla
	Narušení dodávek potravin
	Narušení dodávek pitné vody

	Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu
	Narušení funkčnosti dopravních systémů
	Migrační vlny a rozsáhlá emigrace ze státu
	Rozvoj rasové, národnostní a náboženské nesnášenlivosti
	Hromadné postižení osob mimo epidemií
	Hrozba teroristických akcí, aktivity vnitřního a mezinárodního zločinu a terorismu
	Závažné narušení veřejného pořádku, nárůst závažné majetkové a násilné kriminality, soupeření militantních nebo extrémních politických skupin mezi sebou
	Ohrožení života a zdraví občanů jiných zemí takového rozsahu, kdy je vyžadována humanitární pomoc nebo nasazení záchranných sil v rámci zahraniční pomoci
	Ohrožení demokratických základů státu extrémistickými politickými skupinami
	Psychosociální negativní jevy
	Záměrné šíření poplašných a nepravdivých zpráv, vyvolávání stavu paniky
	Záměrné šíření drogových závislostí
	Působení toxických odpadů na okolí
	Použití zbraní hromadného ničení jaderných, chemických a biologických
	Decimování a vyhlazování obyvatelstva
	Vliv přelidnění
Sociogenní jevy externí - vojenské krizové situace	Násilné akce subjektů cizí moci spojené s použitím vojenských sil a prostředků na území, ke kterému jsou plněny spojenecké závazky, nebo je poskytována mezinárodní humanitární pomoc
	Diverzní činnost spojená s přípravou vojenské agrese nebo v průběhu vojenské agrese
	Vnější vojenské napadení státu nebo jeho spojenců
	Ohrožení základních demokratických hodnot v takovém rozsahu, že je požadováno nasazení ozbrojených sil pro provedení mezinárodní mírové nebo humanitární operace
	Hospodářské sankce a hospodářský nátlak
	Rozsáhlé ekologické havárie, přesahující hranice států
	Politický nátlak
	Přenos hospodářských krizí z důvodů propojení ekonomik
Agrogenní jevy – spojené se zemědělstvím a půdou	Eroze půdy
	Degradace kvality půdy
	Splavování půd do vodních toků
	Zhutňování půd z důvodů používání těžké mechanizace
	Nevhodné používání hnojiv a agrochemikálií

	Vysychání a znehodnocování vodních zdrojů
	Monokulturní zemědělská výroba
	Zhoršení kvality zemědělské produkce vlivem velkoprodukce (rostlinné i živočišné)

Tab. 3: Antropogenní jevy ohrožující životní prostředí
Zdroj: Veverka 2003

Další přístup ke klasifikaci globálních problémů charakterizuje Jeníček (2010:3-7), který své členění rozšířil o mezičlánek mezi působením přírody a člověka, a vytvořil skupinu zvanou přírodně-sociální.

1. antroposociální- zahrnující všelidské problémy sociální, kulturní a humanitárně etické povahy
2. intersociální-spojeny se vzájemným působením různých společensko-ekonomických systémů a vzájemným soužitím společností s různými hodnotovými postoji a ideologiemi
3. přírodně-sociální - vycházejí ze vzájemného působení člověka a přírody

Infobox 1: Členění globálních problémů
Zdroj: Jeníček 2010

Zcela jiný postoj k dělení hrozeb zaujal ve své knize „Země v rovnováze“ Al Gore (1991:31), který identifikoval, roztřídil a rozlišil environmentální hrozby podle jejich předpokládaného dosahu a dopadu. Použil schéma podobné, jak on sám říká: „ *úrovním vojenských operací.*“

1. taktické hrozby: znečištění vody, znečištění vzduchu a nelegální nakládání s odpady
2. regionální (lokální) hrozby: kyselý déšť, kontaminace podzemních kolektorů, velké ropné skvrny
3. strategické hrozby: globální oteplování, ozónová díra

Infobox 2: Členění globálních problémů
Zdroj: Gore 1991

Při výčtu odborných prací zaměřených na členění a identifikaci hrozeb působících na životní prostředí je nutné zmínit klasifikaci podle Dovers, Norton a Handmer (1996: 1143–1167), ve které jsou hrozby děleny na tzv. mikro, mezo a makro.

1. mikro: prostorově a časově omezené; místní nebo odvětvový charakter
2. mezo: většinou se týkají pouze jedné země v rozmezí několika let až desetiletí; mohou mít příhraniční vliv (některé typy mezoprotblémů se mohou označit za bezpečnostní problémy)

3. makro: mnohostranné, komplexní, plné nejistoty, prostorově a časově neomezené, vysoce propojené s ostatními problémy a mohou narušit lidské a přírodní systémy => problémy environmentální bezpečnosti

Infobox 3: Členění globálních problémů

Zdroj: Dovers, Norton, Handmer (1996)

Stále více vlád a mezinárodních organizací vidí jediné udržitelné řešení pro zmenšení společenských, ekonomických a ekologických dopadů hrozeb v omezení rizik. Jejich strategie na omezení rizik zahrnují zmapování zranitelných oblastí a skupin obyvatelstva, určení oblastí bezpečných pro osídlení a rozvoj, přijetí stavebních předpisů založených na výstavbě dostatečně odolné vůči katastrofám a na hodnocení lokálních rizik.

2.5 Konkrétní případy dopadu hrozeb na životní prostředí destinace

2.5.1 Příklad přírodního abiotického jevu

Podle Pais (2005) tsunami, které vzniklo 26. prosince 2004 v Indickém oceánu, je asi největší přírodní katastrofou moderní historie. Vlny byly způsobeny zemětřesením o síle přesahující 9,0 RichtEROVY škály, které pohnulo mořským dnem západně od ostrova Sumatra v délce asi 1200 km. Jak dále Pais popisuje, tsunami zasáhlo nejen oblasti v Indickém oceánu, ale jeho účinky byly pozorovány i na pobřeží Jižní Ameriky nebo v Arktidě. Celkem si tato přírodní katastrofa vyžádala přes 220 000 obětí na životech. Uvádí, že kromě ztrát na lidských životech byla poznamenána také ekonomika a hospodářství, průmysl cestovního ruchu měl vysoké materiální ztráty, ale utrpěla i pověst postižených destinací. Všechny zasažené země se potýkaly s poklesem počtu příjíždějících návštěvníků. Během katastrofy bylo poničeno mnoho vzácných ekosystémů jako mangrovníky, korálové útesy, což jsou atraktivita lákající návštěvníky.

2.5.2 Příklad přírodního biotického jevu

Nevolnost pasažérů z luxusní lodi Vision of the Seas společnosti Royal Caribbean nezpůsobila 8. března 2013 mořská nemoc. Jak uvádějí Geller a Wahba (2013) 105 lidí a 3 členové posádky trávili dny v karanténě ve svých kajutách kvůli epidemii. Popisují, že na palubě byly dva tisíce pasažérů a téměř 800 členů posádky. Za epidemií podle nich mohl norovirus, který

způsobuje akutní zánět žaludku a tenkého střeva. Jeho příznaky jsou zvracení, průjem a křeče v břiše a celková únava. Šíří se kontaktem s nakaženou osobou, z kontaminované vody a potravin.

2.5.3 Příklad antropogenního technogenního jevu

Nehodu pozemní lanové dráhy jedoucí z kaprunského údolí na horu Kitzsteinhorn v rakouských Alpách nedaleko Salcburku popisuje Palata (2000). Ve svém článku uvádí, že začal hořet zrána 11. listopadu 2000, a to po ujetí 600 metrů v tunelu dlouhém 3200 metrů. Tento požár nepřezilo 155 lidí a na znamení soucitu s oběťmi nebyla v následujících týdnech v Rakousku zveřejňována reklama lyžařských středisek.

2.5.4 Příklad antropogenního sociogenního jevu interního

Na západě Pákistánu v oblasti zvané Balučistán přepadli, dne 14. 4. 2013, neznámí únosci v uniformách autobus, ve kterém cestovaly také dvě Češky. Ty byly podle Marešové (2013) odvezeny na neznámé místo. Marešová ve svém článku dále konstatuje, že únos českých turistek se podobá tomu z července 2011, kdy se jeho obětí ve stejné oblasti stal švýcarský pár. Švýcarské velvyslanectví tehdy o únosu téměř vůbec neinformovalo necelých osm měsíců. Jak se později ukázalo, pár byl unesen bojovníky Tálibánu, kteří za ně požadovali výkupné. Po jeho zaplacení švýcarské občany 15. března 2012 propustili.

2.5.5 Příklad antropogenního sociogenního jevu externího

Fielding-Smith (2013) ve svém článku uvádí, že když byl Zaitunay Bay komplex na pobřeží Beirutu před dvěma roky nově otevřen, byl ztělesněním konzumního stylu, kosmopolitní a elegantní, jinými slovy měl pomoci Libanonské ekonomice. Ale jak dále popisuje, neustále se prohlubující nepokoje v sousední Sýrii, únosy s nimi spojené a výbuchy bomb, zapříčinily to, že tato exklusivní turistická destinace doslova „shání“ potenciální zákazníky. Podle jeho názoru se lidé bojí a vybírají si jiná místa, kde chtějí trávit svou dovolenou. Podle nedávných prohlášení Světové banky napětí vyplývající z dění v Sýrii, připraví Libanonskou ekonomiku mezi lety 2012 a 2014 o celých 1.5 mld. dolarů. Před vypuknutím výše uváděných občanských nepokojů v roce 2011, si Libanon užíval vzestup turismu a samotná ekonomika zaznamenala růst o více jak 6 % za rok. Jak dále popisuje, hrozící vojenská intervence do

Sýrie umocňuje smíšené pocity návštěvníků ohledně jejich bezpečnosti (Fielding-Smith, 2013).

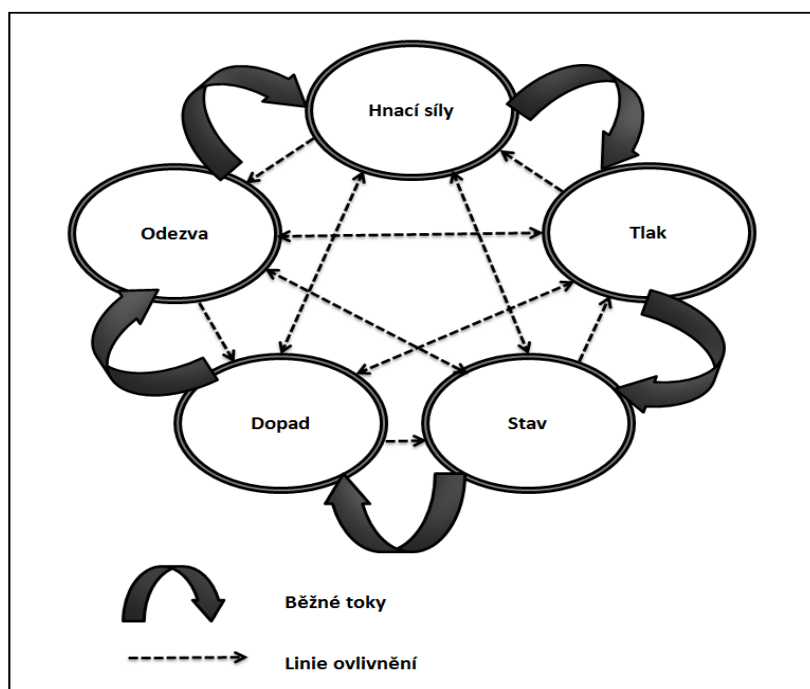
2.5.6 Příklad antropogenního agrogenního jevu

Sahel je arabsky břeh či hranice. Kočovníci tak, jak píše Němec (2010), pojmenovali územní přechod oddělující Saharskou poušť od afrických tropických pralesů. Je to pás semiaridních travnatých pastvin. Vysvětluje, že pod pojmem Sahel rozumíme státy subsaharské Afriky: Mauretánie, Mali, Niger, Čad, Súdán, Etiopie, Eritrea, Somálsko a Džibutsko. Vzhledem k náboženství se sem řadí i Nigérie, Côte D'Ivoire, Guinea a Senegal. Sahel probíhá též celým Africkým kontinentem ve směru východ - západ. Celková rozloha je 5 mil km². Uvádí, že mezi silné stránky této oblasti patří zachovalá příroda, která přispívá k nárůstu cestovního ruchu v této oblasti. Na současné zvětšování šířky pásu Sahelu má vliv i člověk, jelikož kácí lesy a jeho stáda dobytka intenzivně přepásají savanu Sahelu (Němec 2010).

2.6 Metoda DPSIR

Bock (2008:6) ve své publikaci „Příručka hodnocení životního prostředí“ konstatuje, že rámec DPSIR poskytuje vhodný model pro popis interakce lidských aktivit a životního prostředí. Uvádí, že DPSIR je zkratka sestavená z počátečních písmen jednotlivých částí cyklu: Drivers, Pressures, State, Impact and Response (hnací síly, tlaky, stav, dopad a odezva). Přičemž Hnacími silami jsou většinou lidské aktivity či činnosti způsobené naším životním stylem. Vedou k tlakům na přírodní zdroje, které narušují ekologickou stabilitu a zhoršují kvalitu životního prostředí (např. emise a odpady). Stav je to, co obvykle měříme přístroji: kvalita vody, půdy, ovzduší a přírody, energetické a materiálové toky a tvorba odpadů. Tlaky a stav způsobují dopady: zdravotní problémy, invazi cizích druhů, změnu v ekosystémech atd. A konečně odezvy jsou reakce společnosti na identifikované problémy ve formě určitých opatření (např. legislativní úprava). Dále poukazuje na to, že kromě indikátorů představujících jednotlivé části modelu DPSIR jsou možné také určité kombinace pro popis dynamických vztahů mezi složkami řetězce DPSIR.

Stejně tak Pomališová (2010:13) poukazuje na to, že již od počátku 90. let Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj používá environmentální indikátory v rámci tzv. modelu DPSIR, který má kořeny v někdejším modelu Stress-Response (stres-reakce).

Obr. 4 Model DPSIR
Zdroj: Niemeijer, De Groot 2008

Poměrně rozvážný a věcný názor na aplikaci metody DPSIR má Pásková (2012:81), která píše, že: „ přesto, že komplexně pojatá aplikace tohoto modelu by se měla zabývat dopady antropogenních vlivů na všechny dimenze destinačního prostředí, jeho dosavadní aplikace bývají zpravidla zaměřeny na přírodní složky prostředí. Model DPSIR by měl místo sledování dopadů vybraného jevu na jednotlivé složky životního prostředí sledovat dopady na jednotlivé (v realitě vzájemně neoddělitelné) rozměry destinačního prostředí (fyzický, ekologický, ekonomický, institucionální, sociokulturní a psychologický). Tento model se často používá poněkud jednostranně a zúženě, kdy jsou posuzovány zejména nežádoucí efekty působení určitého jevu na životní prostředí, přičemž je zřejmé, že ne každé zacházení se zdroji musí být jejich nešetrnou či nadměrnou exploatací. Může jít také o příznivé krajínotvorné působení či o posílení kulturní identity místních obyvatel. Další častou slabinou aplikace modelu je její často jednosměrné používání, neboť zpravidla nezohledňuje skutečnost, že daný fenomén nemusí

být jen působitelem škod, ale i jejich příjemcem. Je nutné analyzovat aktivní i pasivní roli určitého vlivu v řetězci příčinných vazeb jeho vztahu s životním prostředím. Znehodnocené prostředí totiž výrazně snižuje atraktivitu daného území a tím jeho potenciál i únosnou kapacitu pro rozvoj cestovního ruchu. Narušené socioekonomické prostředí zase snižuje předpoklady pro aktivaci zmíněného potenciálu.“

2.7 Sanace a rekultivace

2.7.1 Sanace

Sanaci lze popsat jako přijetí opatření k nápravě škod způsobených lidskou činností na krajině nebo majetku. Jedná se o odstranění příčin a následků způsobených škod. Jak uvádí Zákon o ochraně a využití nerostného bohatství, tzv. Horní zákon, č. 44/1988 Sb., v § 31, odst. 5 : *„Organizace je povinna zajistit sanaci, která obsahuje i rekultivace podle zvláštních zákonů¹ všech pozemků dotčených těžbou a monitorování úložného místa² po ukončení jeho provozu. Sanace pozemků uvolněných v průběhu dobývání se provádí podle plánu otvírky, přípravy a dobývání³. Za sanaci se považuje odstranění škod na krajině komplexní úpravou území a územních struktur.“*

Sanace ekologických zátěží je proces odstraňování materiálů a látek ohrožující dlouhodobě složky životního prostředí a lze sem zahrnout i likvidace ekologických havárií (Štýs a Helešínská 1992).

2.7.2 Rekultivace

Podle Štýse a Helešínské (1992) rekultivace znamená: *„aktivní obnovu a tvorbu půdního fondu v oblasti devastované průmyslovou činností. Rekultivovat se musí tak, aby byly respektovány nejen přírodní, ale i sociální a ekonomické podmínky oblasti.“* Jinými slovy, rekultivace vede k obnovení základních funkcí krajiny. Většinou zahrnuje odstranění techniky

---

¹ Zákon ČNR č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, zákon č. 61/1977 Sb., o lesích.

² §2 odst. 2 písm. c) zákona č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů

³ §32 z. č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství

a technologických zařízení. Mezi nejčastější typy rekultivací patří rekultivace těžebních ploch, uzavřených skládek a oblasti kontaminovaných ploch (viz Infobox 4).

1. krajina musí být ekologicky vyvážená - za nejúčinnější stabilizační prvky je považována výsadba lesů, parků, lesoparků a vodních ploch
2. krajina musí být ekonomicky efektivní - musejí v ní být zastoupeny vysoce produktivní formy zemědělských rekultivací, aby byla do určité míry schopná uživit lidi
3. zdravotní požadavek - vodní reliéf je významný pro vytváření makroklimatických a bioklimatických poměrů
4. podstatná je rovněž kvalita rekultivovaných půd, ve kterých by měly být zastoupeny bakterie, houby a další mikroorganismy, na nichž je závislý žádoucí koloběh látek a energie
5. požadavek estetický

Proto, aby krajina splňovala všechny tyto aspekty, existují plány obnovy krajiny, kterým se říká prognóza a generel rekultivací. Zvýšil se podíl zemědělských rekultivací, což svědčí o velkém úsilí snižovat úbytky zemědělské půdy. Zmenšil se naopak podíl rekultivací lesnických a přibýly hektary vodohospodářských rekultivací.

Infobox 4: Nejvýznamnější požadavky na rekultivace

Zdroj: Štýs, Helešínská (1992)

2.8 Image destinace

Image destinace je jedním z hlavních motivů při výběru destinace. Podle Zelenky a Páskové (2012: 226) je image destinace popsána jako: „*obraz daný souhrnem vztahů, pocitů, obrazů, hodnocení, který je cíleně vytvářen např. organizací destinačního managementu, provozovateli služeb cestovního ruchu v destinaci, a zprostředkovateli služeb cestovního ruchu.*“ Dále popisují image destinace cestovního ruchu jako předmět výzkumů, kde se zkoumá například souvislost mezi image destinace, spokojeností návštěvníka a věrností této destinaci. Dalším předmětem zkoumání je hodnocení destinace před, během a po uskutečnění návštěvy a celkové zkušenosti návštěvníka. Palatková (2006: 127) představuje image destinace jako určitou, konkrétní, stereotypy ovlivněnou představu místa, charakterizovanou očekáváním něčeho nového a nepoznaného, což bývá prvotní motivace v turismu.

Z výše uváděného vyplývá, že image destinace je dána individuální představou návštěvníka, danou souhrnem vztahů, pocitů a hodnocení, kterou o destinaci cestovního ruchu sdílí většina návštěvníků. Konkrétní podoba je pak ovlivněna předchozími zkušenostmi, informacemi z různých zdrojů, věkem a preferencemi druhů a forem cestovního ruchu jednotlivých návštěvníků.

2.8.1 Percepce krajiny

Termín percepce pochází z latinského slova „*percipere*“ znamenající získat, přijmout (Harper: 2010). Definice pojmu percepce je široká škála. Plháková (2004:129) ji označuje podobně jako proces organizace a interpretace sensorických informací, jehož výsledkem je vjem, který se odlišuje od neúplných údajů zaznamenaných smysly. Dále říká, že objekt není vnímán sám o sobě, ale je vnímán jako určitý nositel významů. Kelly (1998) označuje percepci jako komplexní mentální aktivitu jedince obsahující vedle představivosti také pochopení či znalost. Osbourne (1978) ji definuje jako selektivní a organizující proces, který je závislý na zvycích osvojených jedincem a jeho aktuální pozornosti.

Souhrnně lze tedy percepci označit jako aktivní proces, který selektuje a organizuje vnímané objekty, zároveň je komplexní mentální aktivitou čerpající z jedincovy představivosti a porozumění.

2.8.2 Percepční mapa

Jak je turistická destinace vnímána návštěvníky lze vyjádřit tzv. percepční mapou, což je podle Zelenky a Páskové (2012:414): *„bezprostřední odraz vnějšího světa, vytvářený v mozku jako syntéza smyslových vjemů a předchozí zkušenosti se zpracováním smyslových vjemů. Předchází vytvoření kognitivní mapy, je individuální (jiný vstup ze smyslových orgánů, jiný způsob zpracování v mozku), je součástí percepčního prostředí. Je druhem mentální mapy.“*

Takové reprezentace si tvoříme a používáme každý den. Významně nám pomáhají v orientaci v našem životním prostoru a v pochopení významů jednotlivých elementů a vztahů mezi nimi. Mentální mapu si tvoříme na základě informací, které získáváme během různých činností, jakými jsou pohyb v prostoru, studium geografické mapy, čtení místopisných a

polohopisných údajů nebo například jen abstraktní popis jiné osoby. Je to velmi subjektivní záležitost. Typické je, že si osoba deformuje směry, tvary a vzdálenosti. Pro cestovní ruch je však percepční mapa významná tím, že může značně ovlivnit výběr destinace cestovního ruchu, orientaci v ní a také případně následné doporučení destinace příbuzným a známým.

3. METODICKÝ POSTUP

Před zahájením psaní praktické části této bakalářské práce bylo nutné formulovat následující postupové kroky.

3.1 Širší výzkumné cíle

Geograficky vymezit území Podještědí a začlenit jej do regionálního členění cestovního ruchu České republiky. K přesnému vymezení posloužil internetový portál České centrály cestovního ruchu - CZECHTOURISM. Zhodnotit aktuální stav cestovního ruchu a životního prostředí řešeného území.

3.2 Výzkumné otázky

V rámci výzkumu byly stanoveny následující výzkumné otázky:

Je bývalá těžba uranu v řešené lokalitě návštěvníky vnímána jako skutečnost poškozující image této turistické destinace?

Jaké konkrétní skutečnosti jsou vnímány jako nejvíce poškozující image destinace?

Je možné, že minimálně 25 % dotázaných návštěvníků řešeného území si vůbec nebylo vědomo toho, že zde v minulosti k těžbě uranu docházelo a hraje zde úlohu věk dotázaných návštěvníků?

Jsou návštěvníci toho názoru, že bývalá těžba uranu v Podještědí může být chápána, jako skutečnost zvyšující atraktivitu této turistické destinace, a to například ve formě tzv. důlního turismu?

3.3 Pracovní hypotézy

V rámci výzkumu byly na základě prvotních informací stanoveny následující hypotézy:

- H1 Bývalá těžba uranu v Podještědí je vnímána jako environmentální problém poškozující image této turistické destinace
- H2 Alespoň 25 % návštěvníků vůbec o bývalé těžbě uranu v řešeném území neví

3.4 Metody ověřování hypotéz

- I. Za účelem provedení extenzivního kvantitativního primárního výzkumu byl sestaven dotazník.
- II. Za účelem provedení hloubkového výzkumu, jehož výstupem je tzv. percepční mapa, byl vytvořen scénář konkrétních otázek. Jedná se o kvalitativně orientované šetření, které poskytuje detailní informace o zkoumaném problému s cílem zjistit motivační faktory zástupců cílové skupiny a rozkrýt jejich percepční mapu.
- III. Za účelem získání doplňujících informací týkajících se aplikace metody DPSIR (sekundární výzkumu dopadu antropogenního jevu na image řešené turistické destinace), byl vytvořen scénář konkrétních otázek a následně osloven pan RNDr. Karel Brodský, který je zaměstnán jako technický pracovník odboru životní prostředí ve státním podniku Diamo, o. z. Těžba a úprava uranu, Stráž pod Ralskem.

4. PŘÍPADOVÁ STUDIE PODJEŠTĚDÍ

4.1 Vymezení řešené oblasti

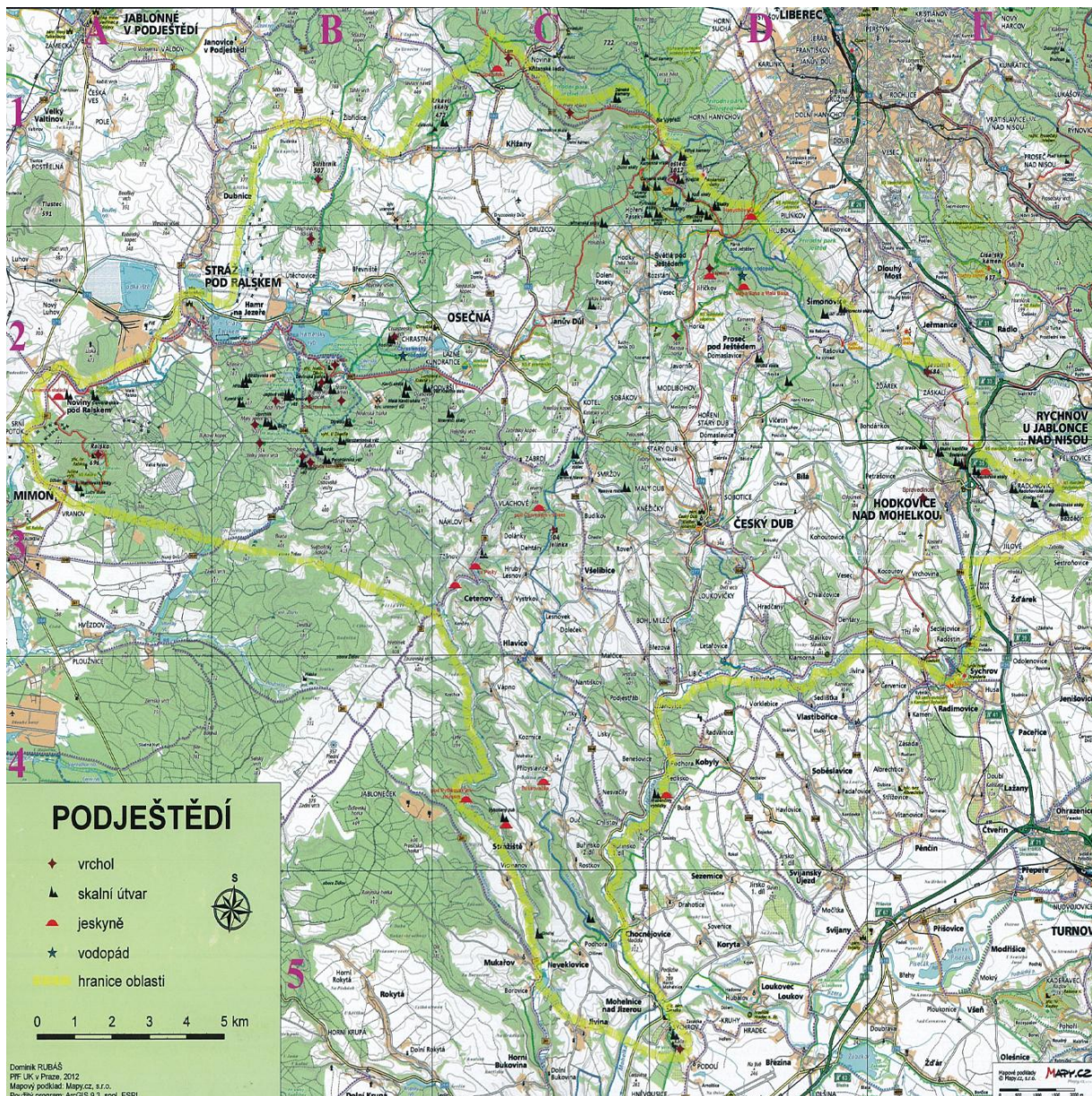
Prameny odborné literatury přistupují k přesnému vymezení zvolené oblasti různě. Jeden z přístupů k vymezení Podještědí je získaný z regionálních publikací, odborného a regionálního tisku, který jej představuje jako dobrovolný svazek obcí v okrese Liberec. Sídlem tohoto svazku s názvem „Naše Podještědí“ je město Český Dub a jeho cílem je vzájemná spolupráce a koordinace činností v oblasti rozvoje regionu. Sdružuje celkem 11 obcí a byl založen v roce 1999. Mezi členské obce patří Bílá, Cetenov, Český Dub, Hlavice, Janův Důl, Křižany, Osečná, Světlá pod Ještědem, Všelibice a Zdislava (GPS souřadnice: 50° 39' 39.69"N 14° 59' 45.43"E).

Obec	Části obce	Počet obyvatel	Zajímavosti
Bílá	Vlčetín, Luhov, Bohdánkov, Petrašovice, Kohoutovice, Dolní Vesec, Kocourov, Bílý, Dehtáry, Chvalčovice, Hradčany, Trávníček a Letařovice.	865	Roubený dům s lomenicí se zapuštěnou pavlačí a horským štítem, kostel sv. Jakuba Staršího
Cetenov	Dehtáry, Dolánky, Hrubý Lesnov, Těšnov, Vystrkov	122	Kaple sv. Linharta, sloup se sochou sv. Jana Nepomuckého, roubená stavení v Hrubém Lesnově
Český Dub	Bohumileč, Hoření Starý Dub, Kněžičky, Libíč, Loukovičky, Malý Dub, Modlibohov, Smržov, Sobákov, Sobotice, Starý Dub	2797	Českodubský zámek - původně johanijská komenda z 13. stol., kostel Seslání Ducha Svatého, Podještědské muzeum.
Hlavice	Doleček, Lesnovek, Vápno	223	Kostel sv. Linharta, sousoší sv. Linharta.
Janův Důl	Janův Důl	150	Kaplička pocházející z roku 1796.
Křížany	Žibřidice	824	Kostel sv. Maxmiliána, plastika sv. Jana Nepomuckého, Krkavčí skály.
Osečná	Druzcov, Chrasná, Kotel, Vlachové, Zábrdí	1056	Kostel sv. Víta, Mariánský sloup.
Proseč pod Ještědem	Domaslavice, Horka, Javorník, Padouchov	327	Barokní kaplička Nejsvětější Trojice a sv. Jana Nepomuckého a křížový kámen středověkého původu.
Světlá pod Ještědem	Dolní Paseky, Hodky, Hoření Paseky, Jiříčkov, Rozstání, Vesec	939	Kostel sv. Mikuláše, pomník K. Světlé, Antošův statek, přírodní památka Terasy Ještědu.
Všelibice	Benešovice, Březová, Budíkov, Chlístov, Lísky, Malčice, Nantiškov, Nesvačily, Podještěbá, Přibyslavice, Roveň, Vrtky	536	Socha Nejsvětější Trojice, smírčí kříž, zemědělská usedlost.
Zdislava	Zdislava	293	Kostel sv. Jana Křitele, Mariánský sloup s plastikou sv. Jana Nepomuckého.

Tab. 4: Členské obce Podještědí
Zdroj: Vinklát 2001

Avšak Rubáš (2012:7) ve své publikaci nesoucí název „Krásy neživé přírody v Podještědí“ uvádí, že celková plocha sledované oblasti Podještědí je 275 km². Nejvyšším bodem je vrchol Ještěd (1 012 m), nejnižše položený bod se nachází při ústí Mohelky do Jizery v Mohelnici nad Jizerou (225 m). Maximální převýšení činí 787 m. Největší vodní plochy tvoří vodní nádrž Horka u Stráže pod Ralskem a Hamerský rybník. Nejdelšími vodními toky jsou řeky Ploučnice a Mohelka. První jmenovaná dokonce v Podještědí pramení. Celé řešené území je vyobrazeno na mapě (viz Obr. 5).

Obr. 5 Mapa Podještědí
Zdroj: Rubáš (2012)

4.1.1 Začlenění Podještědí do regionů soudržnosti

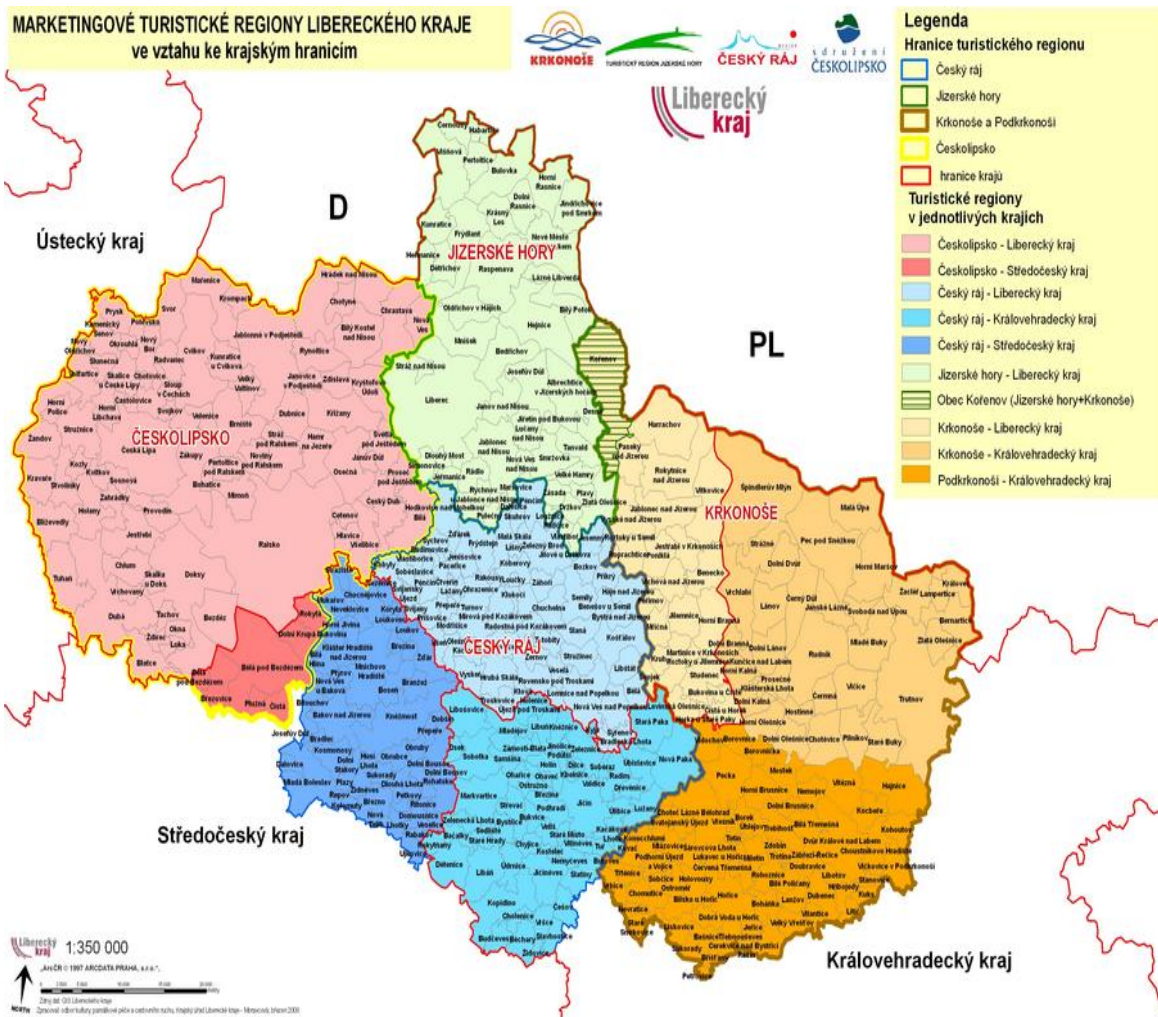
Z hlediska členění oblastí na tzv. regiony soudržnosti patří oblast Podještědí do regionu Severovýchod, Liberecký kraj.

Obr. 6 Regiony soudržnosti - NUTS2
Zdroj: Regionální operační program NUTS 2

4.1.2 Začlenění Podještědí z hlediska marketingových turistických oblastí

Z hlediska marketingových turistických oblastí (viz Obr. 1) spadá řešená oblast Podještědí do Českolipska, marketingového turistického regionu Libereckého kraje (viz Obr. 7). Liberecký kraj ve spolupráci se Sdružením pro rozvoj cestovního ruchu v Libereckém kraji zpracoval rajonizaci marketingových turistických regionů.

Obr. 7 Mapa rozdělení marketingových regionů v Libereckém kraji
Zdroj: Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu Libereckého kraje

4.2 Typ destinace

V každé větší destinaci cestovního ruchu dochází k mísení různých typů destinací cestovního ruchu. Na základě převažující charakteristiky území lze Podještědí považovat za venkovskou krajinu s velmi příznivými předpoklady pro CR (Vystoupil a kol., 2006, viz Obr. 2).

4.2.1 Podještědí, jako destinace typu poznávacího cestovního ruchu ve vesnických oblastech

Podještědí se řadí do destinace typu tzv. poznávacího cestovního ruchu ve vesnických oblastech (Pásková 2003, viz Tab. 1: Typy destinací v České republice), pro které je typická dochovaná lidová architektura, místní tradice, produkty a kulturní krajina (viz Tab. 4: Členské obce Podještědí, která poskytuje výčet kulturně-historických atraktivit). Zastoupen je zde tedy především agroturismus, venkovský cestovní ruch a cykloturistika.

Obr. 8 Antošův statek ve Světlé p/J. (dějiště románu K. Světlé – Vesnický román)
Foto: vlastní

4.2.2 Podještědí, jako destinace lázeňského typu

Avšak Podještědí dále vykazuje charakteristiky destinace tzv. lázeňského typu (Pásková 2003), jelikož je zde zastoupen jak zdravotní cestovní ruch, tak kulturně poznávací cestovní ruch. Destinace nabízí přírodní léčebné zdroje a zdravotně příznivé klima s navazující

rozvinutou infrastrukturou. Lázeňská léčebna probíhá v Lázních Kunderatice, jež jsou jedny z nestarších lázní v České republice. Jsou využívány k léčbě pohybového ústrojí. Tradičním přírodním léčivým zdrojem je zde sirnoželezitá slatina (viz Infobox 5).

„Poloha léčebny využívá příznivé klimatické podmínky Ještědského pohoří, které chrání Lázně Kunderatice před studenými severovýchodními větry. Krajina kolem léčebny je bohatá na borové lesy, háje, luka a rybníky. Lázně Kunderatice poskytují svým hostům procedury, které působí velice příznivě při následujících onemocněních pohybového ústrojí. Nosným léčebným programem jsou koupele v přírodní léčivé sirnoželezité slatině a tato léčba je podle potřeby doplňována různými typy masáží, koupelemi, a mnoha dalšími procedurami včetně, plynopunktury a kryoterapie. V současné době bylo podávání léčebných procedur rozšířeno o ošetření pomocí laseru a biolampy a rázové vlny. Tyto lázně zajišťují též ambulantní akutní péči pro blízké okolí a mají k dispozici i ambulantní ordinaci vysoce kvalifikovaného ortopeda. Lázně Kunderatice jsou vzdáleny 20 km od města Liberce.“

Infobox 5: Lázně Kunderatice

Zdroj: Hauzer

4.2.3 Podještědí, jako destinace typu turistiky v přírodně hodnotných oblastech

Dále lze Podještědí zařadit do destinace tzv. typu turistiky v přírodně hodnotných oblastech (Pásková 2003, viz Tab. 1: Typy destinací v České republice), které nabízejí zajímavé nebo vzácné přírodní výtvořy a oblasti obrovsky bohaté z hlediska výtvořů neživé přírody, jakými jsou významné vrcholy, skalní útvořy, krasové a pseudokrasové jeskyně či vodopády. Mezi přírodní turistické atraktivitořy zde patří např. tzv. Čertova zeď ve Smržově, jeskyně na Pince, Mázova Horka v obci Světlá pod Ještědem, a další.

Obr. 9 Čertova zed'
Foto: vlastní

4.2.4 Podještědí, jako nástupní destinace do chráněné oblasti

Podještědí vykazuje také charakteristiky tzv. nástupní destinace do chráněné oblasti, přičemž chráněnou oblastí je zde „Přírodní park Ještěd“, který byl vyhlášen 1. května 1995 a v jehož úpatí se řešené území nachází. Typickým pro tuto oblast je přírodně orientovaný cestovní ruch, ekoturismus, cykloturistika, pěší turistika, jezdecký cestovní ruch, vodní turistika, speleoturistika a rybářský cestovní ruch (Pásková 2003, viz Tab. 1: Typy destinací v České republice).

„Hora Ještěd se vypíná do výšky 1012 m n. m. a je bezesporu nejviditelnější dominantou nejen města Liberec, ale i celého Libereckého kraje. Na vrcholu této hory je dnes významná architektonicky impozantní budova horského hotelu a vysílače, která je dle návrhu architekta Karla Hubáčka ve tvaru rotačního hyperboloidu. Slavností otevření se konalo 21. září 1973. Tato stavba je však součástí rozsáhlého Přírodního parku Ještěd, který byl vyhlášen v roce 1995. Na tomto horském masívu se nachází řada různých přírodních skalních útvarů a také jedinečná flóra. Pod vrcholem hory Ještěd je vybudován sportovní areál, který v zimních měsících slouží lyžování a v letních pak cykloturistice a pěší turistice.“

Infobox 6: Přírodní park Ještěd
Zdroj: Honsa (2001)

Obr. 10 Ještědský hřbet
Foto: vlastní

4.2.5 Významná centra cestovního ruchu v Podještědí

Mezi významná centra cestovního ruchu v Podještědí lze zařadit:

- kemp a sportovní areál v Českém Dubu
- Camping 2000 v Janově Dole
- lesní Autokemp Hamr na Jezeře, který se nachází poblíž Hamerského jezera (56 ha) v krásném a klidném prostředí borového lesa
- vodní nádrž Horka u Stráže pod Ralskem, která je nejen vhodným místem k procházkám a odpočinku, ale i ke sportovním aktivitám. Zájemci o vodní lyžování se zde mohou věnovat jak jízdě za člunem, tak i závěsnému lyžování, je zde možnost projížděk na lodčkách a vodních kolech
- sportovní letiště v Křížanech
- Lázně Kundratice v Osečné
- Golf Club Ještěd ve Světlé pod Ještědem

Obr. 11 Vodní lyžování ve Stráži pod Ralskem
Foto: vlastní

Funguje zde turistická dopravní a doprovodná infrastruktura, jsou zde cyklotrasy vedoucí např. z Křížan či Osečné na Ještěd, je zde začátek tzv. „Zelené cyklomagistrály Ploučnice“ a také turistické trasy.

Obr. 12 Zelená cyklomagistrála Ploučnice – lokalita Osečná
Foto: vlastní

Ve Světlé pod Ještědem, kam umístila děj svých knih Karolina Světlá, byla vybudována literárně naučná stezka Karolíny Světlé, která přibližuje návštěvníkům oblast Podještědí v nových souvislostech. Stezka je dlouhá 7,5 km a tvoří ji 12 informačních panelů, tematické

audio ukázky a umělecky pojatá odpočinková místa. V okolí stezky je ukryto 5 keší (geocaching).

Obr. 13 Literárně naučná stezka „Po stopách Karoliny Světlé“
Foto: vlastní

4.3 Stav životního prostředí a typ hrozby

Podještědí bylo, jako destinace cestovního ruchu, z výše uvedené Tab. 3: Antropogenní jevy ohrožující životní prostředí, v minulosti vystaveno působení antropogennímu jevu – těžbě nerostných surovin. Jak uvádí Rubáš (2012:8), v okolí Hamru na Jezeře se jednalo o těžbu železné rudy, na Ještědském hřbetu se těžil vápenec a na jih od něho dominovala těžba pískovce a písku. Popisuje, že západně od Českého Dubu probíhala těžba tvrdých čedičů (Velká a Malá Čertova zeď) a v okolí Stráže pod Ralskem docházelo k těžbě uranu. Těžba uranu je jev, který lze například dle Veverky (2003) klasifikovat, jako technogenní jev, jehož následkem může dojít k tzv. technogenní havárii spojené s výronem nebo únikem

nebezpečných látek do okolí, viz Tab. 3: Antropogenní jevy ohrožující životní prostředí. Jednalo se konkrétně o lokality Hamr a Stráž pod Ralskem.

4.4 Metoda DPSIR

Po skončení druhé světové války následovalo období, s nímž se pojí termín „populační boom“, ale současně i vznik „konzumní“ společnosti. Jak podotýká Vašků (2008:3), touha vlastnit atomovou zbraň probudila u světových velmocí vlnu nesmírného zájmu o uran. Uvádí, že k rozvoji tzv. mírového využití atomu (výroby elektřiny v atomových elektrárnách) by patrně jen tak nedošlo, nebýt potřeby plutonia pro atomové bomby. Konstatuje, že na území České republiky bylo nalezeno a prozkoumáno celkem 164 ložisek a rudních výskytů uranu, z nichž 66 bylo následně těženo – mezi největší patřila ložiska Příbram, Rožná, Stráž, Hamr, Jáchymov, Horní Slavkov a Zadní Chodov. Podle Lepky (2003:88) se ochrana životního prostředí na českých uranových lokalitách v průběhu let postupně měnila. Jak dále podotýká, byla zcela nedostatečně zajišťována v prvních poválečných letech a tato situace přetrvávala až do konce 60. Podle jeho tvrzení, bylo cílem dosahovat co největšího objemu těžby uranových rud s minimálními ohledy na okolní přírodu.

4.4.1 Hnací síly (Drivers)

Podle Lepky (2003:60) se v padesátých letech minulého století v Hamru na Jezeře těžil uran hlubinnou těžbou a ve Stráži pod Ralskem metodou ISL (viz Infobox 7). Jak dále uvádí, uvolnění politického napětí ve druhé polovině osmdesátých let, společně s novými ekonomickými přístupy, bylo předzvěstí útlumu uranového hornictví a vyústilo již v roce 1988 v rozhodnutí státu o utlumení těžby uranu.

Existují tři způsoby těžby uranové rudy:

1. hornický způsob - povrchová těžba
2. hornický způsob - hlubinná těžba
3. těžba loužením uranu v podzemí pomocí vrtů z povrchu – tzv. metoda ISL (in situ leaching).

Infobox 7: Způsoby těžby uranové rudy

Zdroj: Lepka (2003)

4.4.2 Tlaky (Pressures)

Těžba uranu byla velmi riziková (Vašků, 2008:12). Tento autor dále uvádí, že jen mezi lety 1950–60 bylo na uranu na 30 000 úrazů, z toho 439 smrtelných. Popisuje, že v okolí Stráže pod Ralskem došlo při tzv. hydrochemické těžbě uranu (od roku 1967–1996) k největším kontaminacím podzemních pitných vod v české historii, chemické roztoky ohrožovaly plochu o velikosti 160 km².

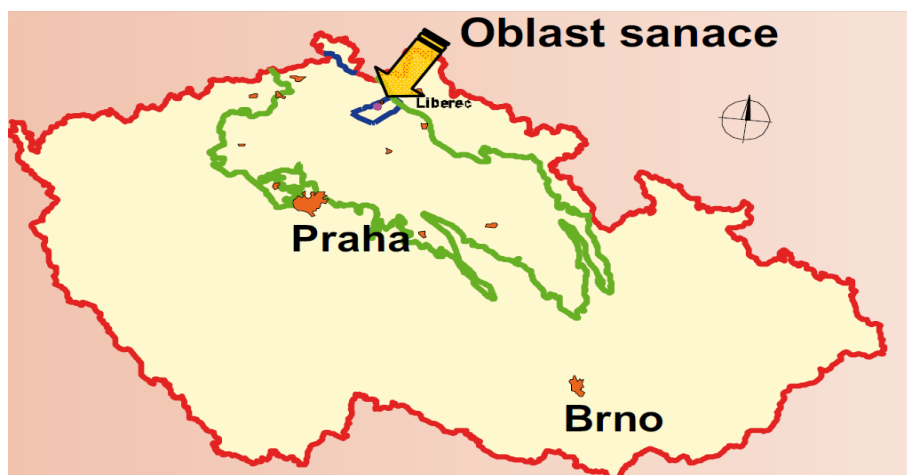

Obr. 14 Stráž pod Ralskem – ložisko chemické těžby
Foto: Vašků (2008)

4.4.3 Stav (State)

Lepka (2003:86) dále uvádí, že od zahájení chemické těžby do konce roku 1990 kolovalo v podzemí přibližně 4 mil. tun zakyselených roztoků a na řadě míst došlo ke kontaminaci podzemních pitných vod. Podotýká, že kontaminace cenomanské zvodně se rozšířila na oblast pokrývající plochu zhruba 27 km². Konstatuje, že chemickou těžbou bylo celkem ovlivněno 370 milionů m³ podzemních vod a v současné době se v podzemí nachází

kontaminace v množství odpovídajícím 4,9 milionů tun všech rozpuštěných látek. Dále uvádí, že následky minulé těžby do dnešních dnů ohrožují zásoby vody a pro vykreslení podotýká, že do dnešního dne je v podzemí množství kyseliny rovnající se objemu Slapské přehrady (270 mil. m³).

Obr. 15 Mapa CHOPAV a oblasti sanace
Zdroj: Gabrielová, Vašků (2008)

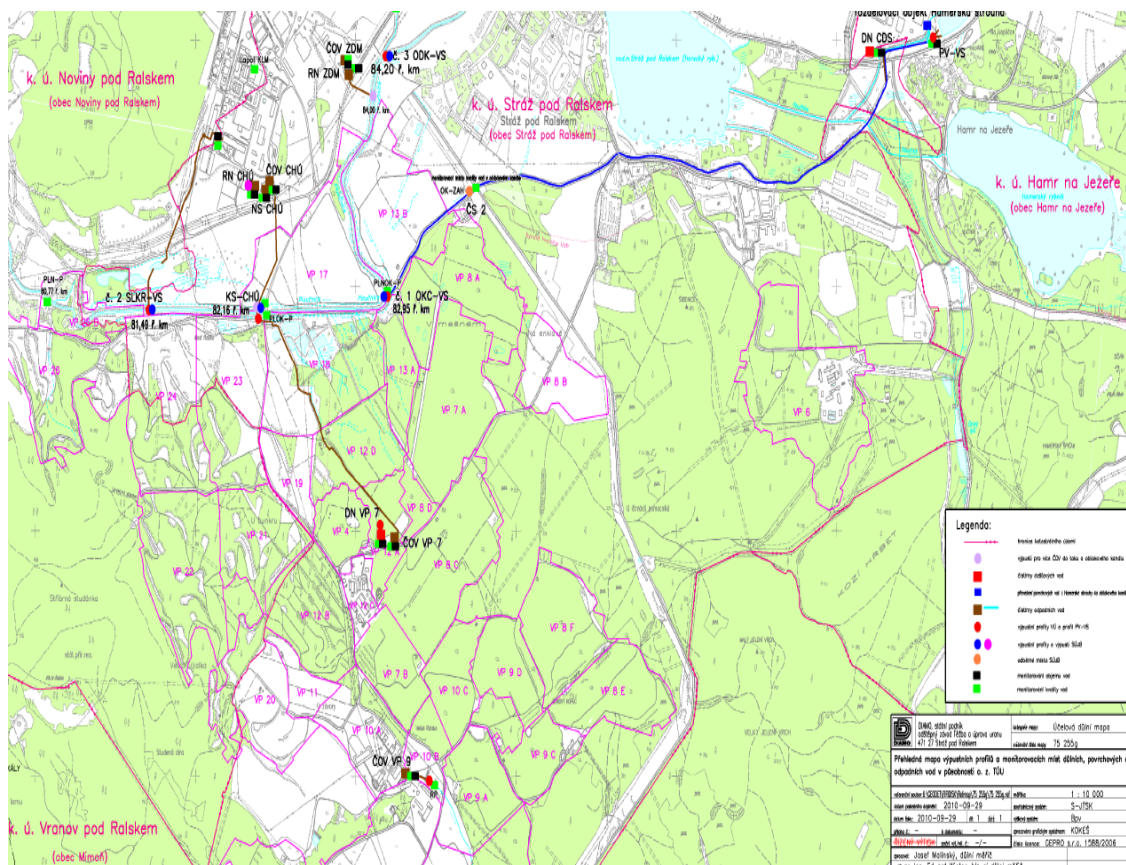
4.4.4 Dopad (Impact)

Dopad těžby uranu - regulace toku Ploučnice

Z rozhovoru s panem doktorem Brodským, který se konal 3. září 2014, vyplynulo, že řeka Ploučnice, která patří k nejvýznamnějším řekám v ČR z hlediska délky přirozeně meandrujícího vývoje morfologie koryta, byla v minulosti drastickým způsobem upravena. Ploučnice bývala oblíbenou řekou vodáků, později došlo k devastaci okolí horního toku uranovými doly. Autorka se dozvěděla, že úsekem, jehož přirozený charakter byl v minulosti nejvíce negativně ovlivněn těžbou uranu, byl úsek mezi Stráží pod Ralskem a Novinami pod Ralskem. Jak pan Brodský dále uvedl, byly zde, v různých etapách a s různou mírou stabilizace koryta, prováděny zásahy do jeho charakteru. Byla vytvořena vodní stavba „Regulace Ploučnice – Zkapacitnění Ploučnice. Výše uváděné potvrzují svým článkem také autoři Vitáček, Knauerová a Kuhn, kteří píší, že v průběhu těžby docházelo k znečišťování Ploučnice a jejích sedimentů uranonosnými vrtnými kaly. Uvádějí, že její přirozeně

meandrující koryto bylo nahrazeno technokratickým, přímočaře nebo velkými oblouky vedeným kanálem. Popisují, že stavební práce byly prováděny bez zajištění proti odnosu rozvířených, radioaktivně znečištěných zemin, a tak se v konečném efektu pod posledním regulovaným úsekem, kde se v meandrujícím, regulačními zásahy nepostiženém korytě, prudce snižuje rychlost proudění vody usazováním jemného radioaktivně znečištěného kalu, vytvořila tzv. centrální deponie radioaktivity.

Dle sdělení pana doktora Brodského se, v souvislosti s likvidací chemické těžby uranu, předpokládá návrat k přirozenějšímu charakteru toku Ploučnice a samotná revitalizace nivy horní Ploučnice (za průrvou – lokalita Noviny pod Ralskem) by měla být státním podnikem Diamo realizována do konce roku 2018, nejpozději však do konce r. 2021.

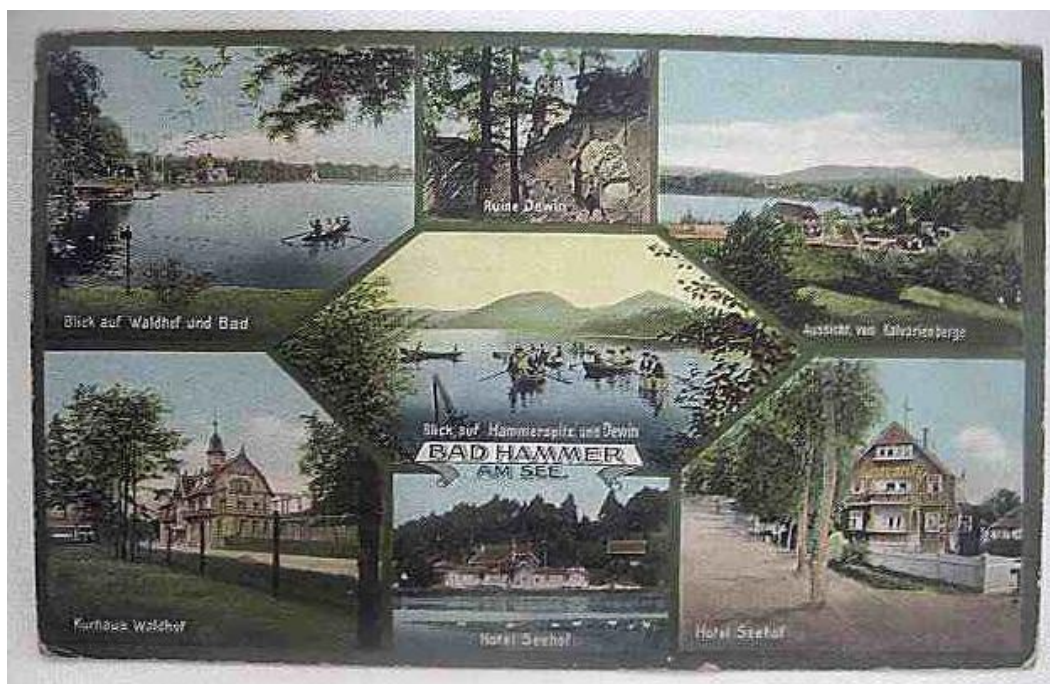
Obr. 16 Mapa odběrů a monitorovacích vod (modře - upravené koryto řeky Ploučnice)
Zdroj: státní podnik DIAMO

Obr. 17 Zpevněné koryto řeky Ploučnice – lokalita Stráž pod Ralskem
Foto: vlastní

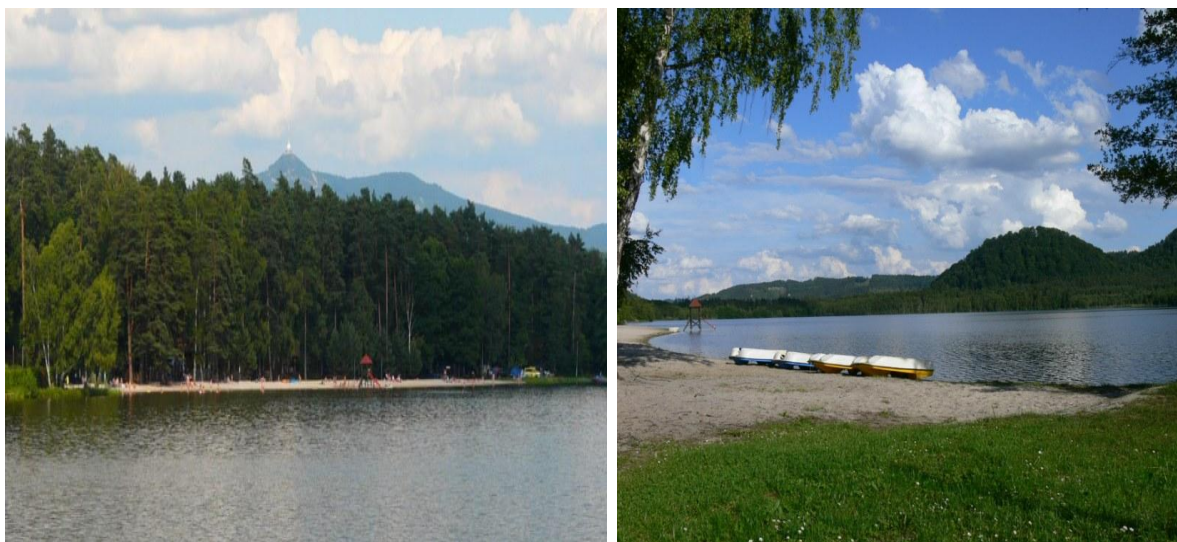
Dopad těžby uranu – vypuštění Hamerské jezera

Autorská dvojice Dolejší a Ptáček (2011:6) uvádějí, že Hamerský rybník leží na okraji obce Hamr na Jezeře, v okrese Česká Lípa, v Libereckém kraji, v oblasti Ralská pahorkatina a při nejvyšší dosažené hladině má rozlohu téměř 67 ha. Píší, že rybník byl od konce 19. století a počátkem 20. století významnou turistickou a rekreační destinací nazývanou „riviéra severu“ viz dobová fotografie Obr. 18, ale s počátkem těžby uranu od roku 1965, když pod obcí Hamr i pod prostorem rybníka byla zahájena hlubinná těžba v dole Hamr I., došlo k úpadku využití rybníka. Popisují, že po průvalu na dobývací komoře dolu a propadu povrchu v blízkosti rybníka v r. 1984 byl Hamerský rybník, v roce 1985, zcela vypuštěn. Dle jejich slov, měla tato havárie dopad na tvář celé krajiny Hamru na Jezeře. Jak dále uvedl pan Brodský, po roce 1993 byl rybník zrekultivován, dno vyčištěno a utěsněno, avšak napouštění bylo povoleno až po provedení nutných úprav v okolí jezera a zajištění bezpečnosti v podzemí, v květnu 1995.

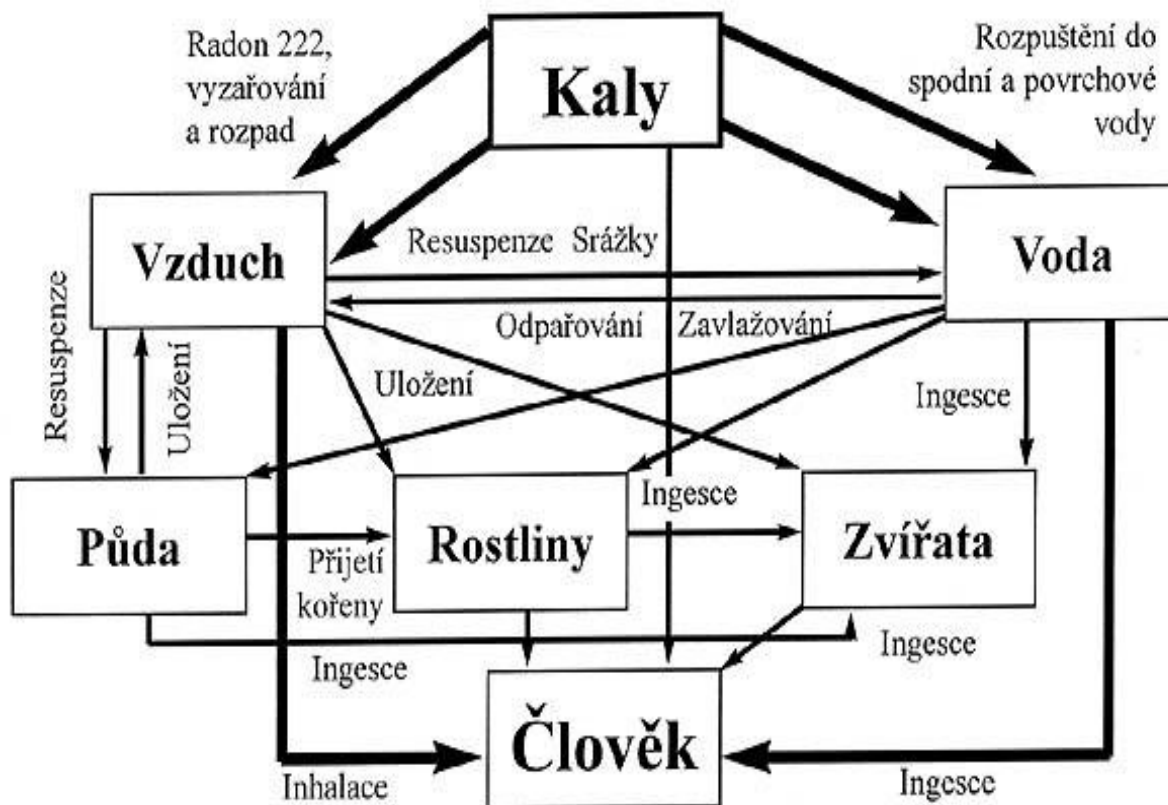

Obr. 18 Dobový pohled – Hamr na Jezeře
Zdroj: Archiv města Hamr na Jezeře

V současnosti se zde cestovní ruch znovu rozvíjí, na břehu rybníka je vybudováno hojně navštěvované koupaliště. Na hlavní pláži funguje půjčovna lodiček a je zde zázemí pro hru minigolfu, tenisu či volejbalu.

Obr. 19 Pláž na břehu Hamerského náhona
Foto: vlastní

Obr. 20 Dopady těžby uranu
 Zdroj: Sequens (Ekonomické a ekologické důsledky těžby uranu v české republice)

4.4.5 Odezva (Response)

Chemická těžba v Podještědí se stala po změně politických poměrů v letech 1989 nepřijatelnou a 31. března 1996 vláda rozhodla o jejím definitivním ukončení (Gabrielová, 2008). Autoři Gabrielová a Vašků (2008) uvádějí, že od roku 2008 se ve Stráži pod Ralskem začínají budovat technologie na zpracování matečných louhů, které si kladou za cíl vyřešit problém s opětovným vtlačení chemických roztoků do podzemí. Podotýkají, že proces sanace bude trvat minimálně 30 let a během tohoto období bude vyvedeno více než 3 mil. tun kontaminujících látek z podzemí. Dále uvádějí, že celkové náklady na realizaci sanace jsou odhadnuty na úrovni 50 miliard Kč (viz Obr. 21).

Odhadované výdaje na útlum uranového hornictví (mil. Kč – běžné ceny)

2008	2009	2010	2011– 2015	2016– 2020	2021– 2025	2026– 2030	2031– 2035	2036– 2040	Celkem
2 092	2 206	1 960	11 304	9 090	8 836	8 099	7 045	913	51 544

Obr. 21 Výdaje na útlum uranového hornictví
Zdroj: Klusák (2008)

Jakákoliv další těžba by zvýšila riziko kontaminace podzemních vod a ohrozila mimo jiné zdroje pitné vody pro Liberec, Jablonec, Českou Lípu a další města i obce, které odebírají pitnou vodu z CHOPAV Česká křída. Přesto se v poslední době objevují alarmující zprávy, že by se s těžbou uranu v Podještědí mohlo zase začít (viz Obr. 38). V roce 2008 vyhlásilo Ministerstvo životního prostředí na podnět navrhovatele s. p. Diamo chráněné ložiskové území Kotel-Osečná, čímž došlo k omezení využití tohoto území např. pro zřizování staveb, které by mohly znemožnit případnou budoucí těžbu. Další hrozbou související se znovuoobením těžby uranu v řešené destinaci cestovního ruchu jsou možné demografické změny souvisejícími s těžbou, kterými jsou např. odliv starousedlíků, příliv dělníků (ze zahraničí), střet kultur, rostoucí kriminalita. Z hlediska cestovního ruchu by výše uváděné skutečnosti mohly vést k možnému nezájmu potenciálních návštěvníků o tuto, již tolik zkoušenou lokalitu.

4.5 Průběh šetření

4.5.1 Sběr informací a průběh šetření

Přípravná fáze byla zahájena studiem sekundárních dat, tedy těch, která jsou získána z již publikovaných zdrojů. Těmito zdroji byla zejména odborná literatura z oblasti cestovního ruchu, životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje. Dále bylo čerpáno z koncepčních materiálů na státní i regionální úrovni, rozvojových strategií, turistických průvodců, map, propagačních materiálů, regionálních publikací, odborného a regionálního tisku. Dalším zdrojem byly internetové stránky institucí, organizací, sdružení a měst. Informace byly získávány na městských a obecních úřadech a v informačních centrech turistické oblasti.

Aktuální stav, problémy a plány subjektů v oblasti cestovního ruchu byly konzultovány se zaměstnanci městských úřadů, členy regionálních sdružení a ostatními zainteresovanými osobami. Spolupráce byla navázána kontaktní osobou Občanského Sdružení „Naše Podještědí“, které bylo založeno v lednu 2008. Základním impulsem jeho vzniku byly informace o plánech s. p. Diamo začít s těžbou uranu v nové lokalitě Kotel-Osečná (viz Obr. 38). A v neposlední řadě byl osloven pan doktor Karel Brodský (viz 3.4). Na základě takto získaných dat byla stanovena potřeba primárních dat a informací, které byly získány v procesu dalšího výzkumu. Jako metoda sběru primárních dat bylo zvoleno dotazníkové šetření (viz 4.5.2) a rozhovory (viz 4.5.3).

4.5.2 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření, jako průzkumná metoda zvolená ke sběru potřebných informací, je vhodná z důvodu finanční nenáročnosti a možnosti oslovení poměrně velkého množství respondentů. Je prostředkem pro anonymní vyjádření jejich názoru. Dotazník byl určen návštěvníkům turistické oblasti a byl zaměřen na zhodnocení vztahu návštěvníka k řešenému území zejména k vnímání image zkoumané turistické destinace a vztahu návštěvníka k antropogennímu jevu – bývalé těžbě uranu v této lokalitě. Na úvod dotazníku byly vypsány informace pro respondenta, které mu sdělovaly, čeho se dotazník týká, k čemu dotazník bude sloužit a jaký je přibližný čas potřebný pro jeho vyplnění. U jednotlivých otázek byly poté uvedeny pokyny pro jejich správné vypracování. Na závěr bylo vloženo poděkování za čas věnovaný vyplnění dotazníku.

Před definitivní aplikací dotazníku byla provedena v měsíci červnu 2014 pilotáž, jako součást předvýzkumu, ve které se na malém vzorku zkoumaných osob (rodina a přátelé autorky) ověřovala správnost, srozumitelnost a vhodnost formulace otázek, která posloužila jako tzv. zkouška srozumitelnosti dotazníku a pomohla provést jeho finální úpravy.

Dotazníky byly v patřičném množství zkompletovány společně s tužkami do speciálně vytvořených boxů, které posloužily jako urny na vhazování vyplněných dotazníků. Takto připravené byly distribuovány na osm předem vybraných stanovišť. Konkrétně byly umístěny v obchodním domě v Českém Dubu, v obchodě v obci Všelibice, v informačním centru města

Osečné, na hlavní budově Lázní Kunratice, ve vyhlášené a hojně navštěvované cukrárně ve Stráži pod Ralskem, v samoobsluze ve městě Hamr na Jezeře, v obchodě v obci Janův Důl a v obchodě v Rozstání (obec Světlá pod Ještědem). Kde byly, po domluvě s personálem, instalovány na nejvhodnější místo a ponechány po dobu dvou měsíců (viz Tab. 5).

Časové období		Fáze výzkumu
2014	květen	stanovení metody sběru dat
	červen	sestavení dotazníku a pilotáž
	červenec, srpen	distribuce dotazníků a sběr dat
	září	analýza dat

Tab. 5: Časový harmonogram výzkumu
Zdroj: vlastní

4.5.3 Řízené rozhovory se zástupcem s. p. Diamo

V měsíci červenci 2014 byl za účelem získání doplňujících informací týkajících se aplikace metody DPSIR (sekundární výzkumu dopadu antropogenního jevu na image řešené turistické destinace) písemně kontaktován pan doktor Karel Brodský, který je zaměstnán ve státním podniku Diamo, jako technický pracovník odboru životní prostředí. Po dohodě byly dne 3. září 2014 a 7. října 2014 uskutečněny návštěvy státního podniku. Obě návštěvy byly domluveny na 14 hodin. První návštěva trvala přibližně jeden a půl hodiny a probíhala formou polo-strukturovaného rozhovoru. Otázky byly panu Brodskému zaslány v předstihu (viz příloha č. 8.7), tudíž měl připravené odpovědi a potřebné podklady. Poté autorka kladla doplňující otázky. Druhá návštěva trvala přibližně půl hodiny a hlavním důvodem jejího konání bylo doplnění chybějících dat, které pan Brodský vyžádal z archivu s. p. Diamo. Veškeré takto získané informace byly autorkou pozorně prostudovány, zanalyzovány a zpracovány (viz 4.4.4).

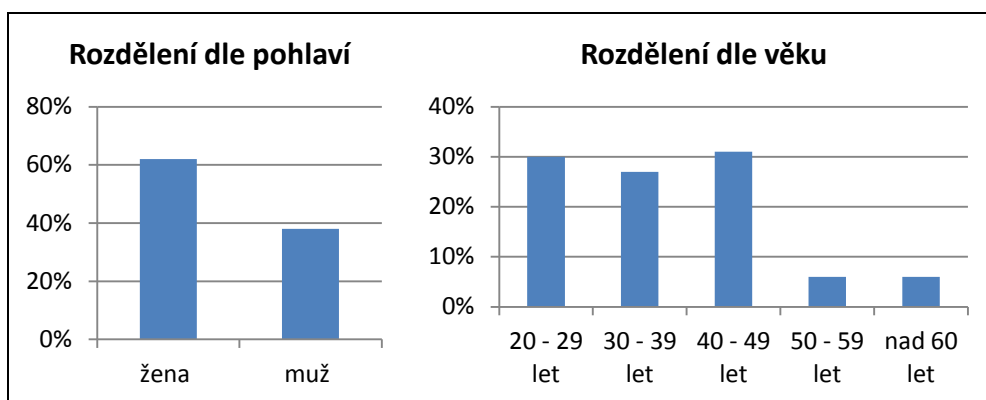
4.5.4 Pilotní zjišťování percepční mapy

V měsíci srpnu 2014 proběhly tři řízené rozhovory s vybranými návštěvníky řešeného území. Rozhovor měl vždy předem připravené otázky, které byly zacíleny na percepci a vnímání image řešené destinace cestovního ruchu návštěvníkem (viz 8.8). Dne 14. 8. 2014 byla autorkou oslovena ve Stráži pod Ralskem v místě návštěvníky oblíbené cukrárny paní M. Horáková, která přijela strávit rodinnou cyklo-dovolenou do chalupy v Hamru na Jezeře. Rozhovor trval přibližně 30 minut, ale byl několikrát krátce vyrušen dětmi oslovené. Paní Horáková měla poměrně jasnou představu o tom, jak danou lokalitu vnímá a jaký na ní destinace dělá dojem. Odpovídala rychle, stručně a odpovědi nebyly emocionálně zbarvené (viz 4.6.3). Dne 25. 8. 2014 byla v areálu Lázní Kunratice podrobena rozhovoru paní A. Tvrzníková (74 let). Která zde pobývala na ozdravné dovolené. Rozhovor byl plynulý, ničím nerušený a trval přibližně 40 minut. Odpovědi byly vždy dlouze promyšlené, ale jasně formulované s nádechem nostalgie (viz 4.6.3). Nebylo nutné klást doplňující otázky. Dne 29. 8. 2014 byla v obchodě v Rozstání (obec Světlá pod Ještědem) oslovena slečna D. Holá, která v řešené lokalitě pobývala u příbuzných a absolvovala několik cyklo-výletů. Rozhovor byl plynulý a trval 30 minut. Po počátečních rozpacích odpovídala slečna Holá rychle a stručně. Autorkou jí byly položeny dvě doplňující otázky. Obě otázky byly zaměřené na získání přesnějšího vykreslení vnímání a percepce řešené lokality (viz 4.6.3).

4.6 Zpracování výsledků šetření

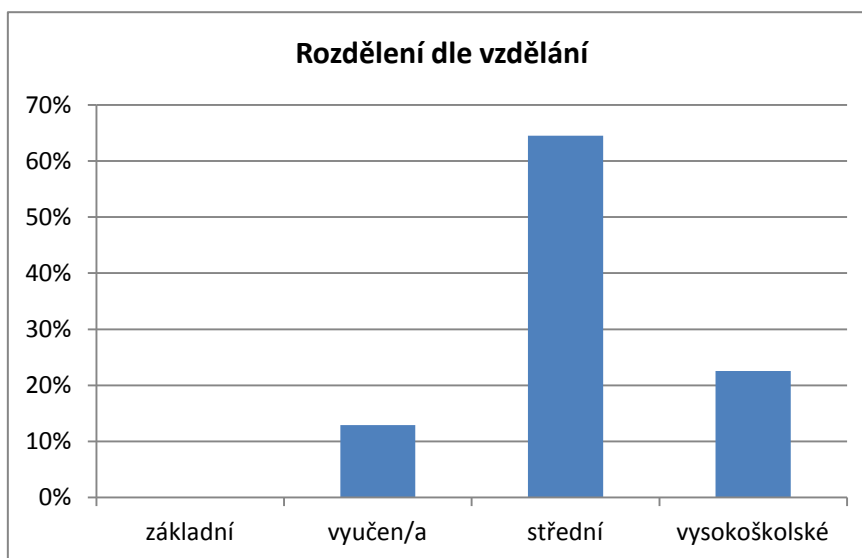
4.6.1 Zpracování výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 93 respondentů. Dotazník vyplnily častěji ženy než muži a to přesně v poměru 60 % ku 40 %. Dále z tohoto šetření vyplývá, že dotazovaní respondenti byli s nepatrným náskokem nejčteněji v zastoupení průměrného věku 40-49 let, a to 31 %, další dvě věkové skupiny 20-29 let a 30–39 let byly rovnoměrně rozloženy po 30%. Zbylé věkové skupině 50-59 let a nad 60 let byly obě zastoupeny 5 %.

Tab. 6: Rozdělení respondentů dle pohlaví a věku
Zdroj: vlastní

V tomto šetření převládala většina respondentů se středoškolsky nejvyšším ukončeným vzděláním, a to přesně 65 %. Byli následováni vysokoškolsky vzdělanými návštěvníky a to 23 % a poté těmi, kteří jsou vyučeni v oboru (12 %). Z výše uváděného lze vyvodit, že s vyšším dosaženým vzděláním, se také pravděpodobně zvyšuje zájem o řešenou problematiku.

Tab. 7: Rozdělení respondentů dle vzdělání
Zdroj: vlastní

Na dotaz zda si je návštěvník vědom, že v minulosti k těžbě uranu v Podještědí docházelo, odpověděli kladně dvě třetiny respondentů a záporně jedna třetina respondentů. Respondenti, kteří neměli o bývalé těžbě uranu v řešené lokalitě povědomí, byli nejvíce

zastoupeni věkovou skupinou 20-29 let, přesně 78 %, následovala věková skupina 30–39 let 19 % a nejméně byla zastoupena věková skupina 40– 49 let, a to 3 %.

Na otázku, zda je bývalá těžba uranu v Podještědí návštěvníky vnímána, jako skutečnost poškozující image této turistické destinace, odpovědělo 70 % ano a 30 % ne. Na následující otázku: kterou z níže uváděných skutečností vnímáte, jako nejvíce poškozující image destinace odpověděla jedna třetina, že nevnímají žádnou z nich jako poškozující image destinace. Zbylé dvě třetiny označilo, jako skutečnost nejvíce poškozující image destinace, zničení či přetvoření původní krajiny, které negativně poznamenává celkový ráz krajiny (32 hlasů). Na druhém místě se umístila odpověď, že také chátrající stavby, stroje a potrubí kazí vzhled obcí a ráz krajiny (26 hlasů). Na třetím místě se umístila odpověď: obavy z kontaminace půdy a povrchových a podzemních vod a s tím související zdravotní rizika (21 hlasů). Dále se umístily obavy ze vzniku zdravotních rizik z důvodu kontaminace ovzduší emisemi radioaktivního prachu z hlušin (19 hlasů). Deseti hlasy byla označena odpověď: narušení lesních porostů a devíti hlasy pak ztráta biodiverzity (druhovému rozmanitosti). Nejméně hlasů získaly odpovědi: hluk a vibrace spojené s útlumem a likvidací těžby a rekultivací těžbou poničených oblastí (6 hlasů) a obavy z propadání poddolovaných oblastí (5 hlasů).

Na otázku číslo 7, zda podle jejich názoru, přináší bývalá těžba uranu v Podještědí potenciál zvyšující atraktivitu této turistické destinace, a to například ve formě tzv. důlního turismu, odpovědělo 19 % respondentů ano a 81 % ne.

4.6.2 Odvození metody DPSIR

Při odvozování metody DPSIR (viz 4.4) byly postupně použity jednotlivé části cyklu (viz 2.6), které byly aplikovány na zkoumaný antropogenní jev a jeho vliv na životní prostředí zvoleného řešeného území. Bylo čerpáno z publikací autorů: Lepka (2003), Klusák (2008), Vašků (2008), Gabrielová (2008) a společné práce autorů Gabrielová a Vašků (2008). Dále byly, na základě podkladů poskytnutých panem doktorem Brodským, v kapitole 4.4.4 (viz str. 37) podrobně popsány dva konkrétní dopady zkoumaného antropogenního jevu na řešenou destinaci cestovního ruchu. Ve výše uváděné kapitole 4.4.4 byly užity informace získané

z odborného článku autorů Vitáček, Knauerová a Kuhn a z práce autorské dvojice Dolejší a Ptáček (2011).

4.6.3 Výsledné sestavení percepční mapy

Dotázaná M. Horáková měla 38 let a nejvyšší dokončené vzdělání měla zatím střední. O těžbě uranu v Podještědí věděla, a to z tzv. doslechu. Nikdy dané problematice nevěnovala větší pozornost. Neměla tudíž ani ucelenou představu o tom, v jakém rozsahu zde v minulosti k těžbě docházelo a už vůbec neznala postupy a technologie k tomu používané. Jak, však dále uvádí, určitý negativní (i když podvědomý) dopad na její vnímání image řešené destinace bezesporu mělo, jelikož dávala po řadu let před Podještědím, přednost jiným lokalitám (např. Český ráj, Národní park České Švýcarsko, Lužické hory). Z následků ji nejvíce vadily pozůstatky budov, zařízení, rezavějící potrubí a jiné stavby, které kazily celkový dobrý dojem z řešené lokality. Vadilo jí, že když se po absolvování procházky, krásnou přírodou na zříceninu hradu Děvín rozhlídla po kraji, tak jí padl do oka opuštěný areál bývalého dolu Hamr I. Je to, jak ona sama uvádí: „Nepěkné dědictví.“ O zdraví starost necítila.

Obr. 22 Pohled z hradu Děvín přes Hamerské jezero na důl Hamr I.
Zdroj: vlastní

Paní A. Tvrzníková, která zde trávila ozdravnou dovolenou, zde nebyla poprvé. O těžbě uranu věděla, jelikož si pamatovala rekreační oblast Hamer na Jezeře, a to za dob jeho největší slávy. Byla zde se svými rodiči v roce 1958 na rekreaci. Jak dále uvedla, podél vody byla postavena řada penzionů a vilek, čímž místo nabylo honosného lázeňského charakteru známého mimo jiné také z filmu *Dovolená s Andělem* s Jaroslavem Marvanem (rok 1952), jenž je k návštěvě Hamru na Jezeře inspiroval. Dnes vnímá tuto lokalitu, jakoby stála ve svém dřívějším stínu. Ale všudypřítomné pozůstatky dřívější těžby nevnímá zcela negativně, patří to podle ní k historii místa.

Obr. 23 Stavby a zařízení bývalého dolu Hamr I.
Zdroj: vlastní

Třetí oslovené návštěvnici D. Holé bylo 24 let a měla ukončené středoškolské vzdělání. O bývalé těžbě uranu věděla, jelikož to bylo, v rodině příbuzných velmi často zmiňované téma. Celkově tuto skutečnost vnímala, jako negativní jev, který velmi poškozují image dané destinace. Vadilo jí, že jako návštěvník se nemá kde zeptat, jestli jí nehrozí nějaká zdravotní rizika. Při své návštěvě Podještědí se několikrát koupala na Hamru, ale čas od času pomyslela na to, jestli to nemůže mít, i po těch letech, negativní vliv na její zdraví. Koupání si, jak uvádí: „neužila.“

4.7 Shrnutí a diskuse výsledků

4.7.1 Shrnutí a diskuse výsledků dotazníkového šetření

Stanovená hypotéza H1 (Bývalá těžba uranu v Podještědí je vnímána jako environmentální problém poškozující image této turistické destinace) byla provedeným dotazníkovým šetřením prokázána jako pravdivá. Bývalá těžba uranu v řešené lokalitě je respondenty vnímána jako skutečnost poškozující image této turistické destinace a to hlavně proto, že jim je neustále připomínána všudypřítomnými opuštěnými budovami, nádržemi, rezavějícím

potrubím, komíny, hydrogeologickými vrty a dalšími zařízeními původně sloužícími k těžbě a dnes chátrajícími a kazícími krajinný ráz a celkový dojem z oblasti. Také hypotéza H2 (Alespoň 25 % návštěvníků vůbec o bývalé těžbě uranu v řešeném území neví) byla potvrzena. Přesně 27 % respondentů o těžbě nevědělo a jak výsledky dotazníkového šetření dokazují, jednalo se o mladší ročníky (v rozmezí 20 – 29 let). Tímto byl také potvrzen předpoklad, že věk návštěvníků v této otázce hraje významnou roli. Jedná se o generaci, která nezažila, respektive nevnímala období těžby a období, které následovalo bezprostředně po ní. O možnost tzv. důlního turismu vyjádřilo zájem 19 % z dotázaných návštěvníků. Na tomto faktu nese pravděpodobně veliký podíl strach ze stále hrozících zdravotních rizik souvisejících s radioaktivitou.

Obr. 24 Areál dolu Hamr I.
Zdroj: vlastní

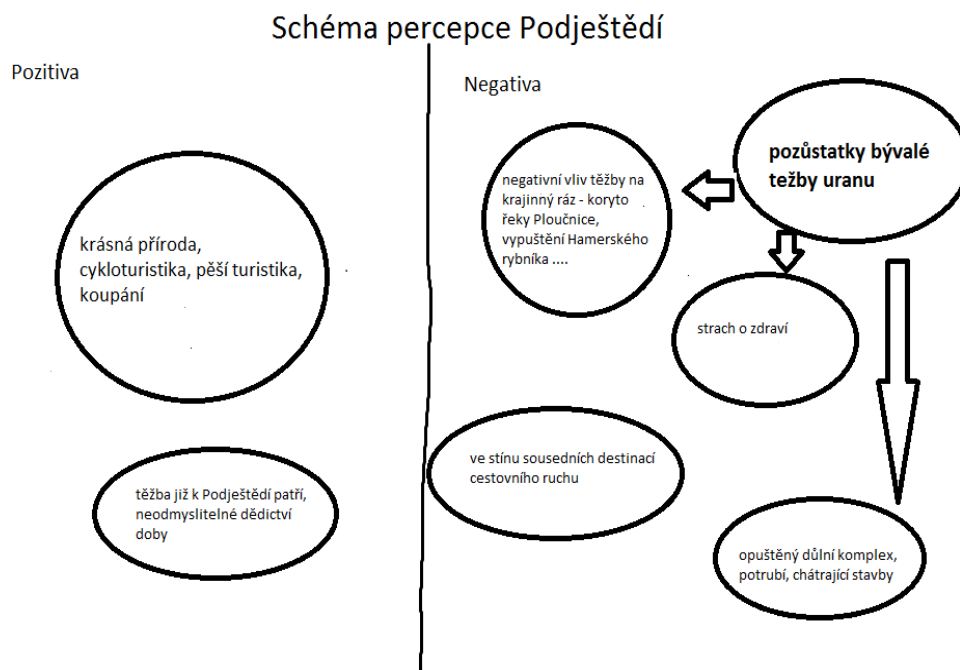
4.7.2 Shrnutí a diskuse výsledků odvození metody DPSIR

Metoda DPSIR byla poměrně dobře aplikovatelná na zkoumaný jev a během práce s ní získala autorka velké množství nových znalostí a informací o dané problematice. Z výsledků zkoumání lze konstatovat, že byly negativním způsobem ovlivněny primární destinační zdroje

řešené lokality (viz 4.4) a že nedošlo k využití jejího potenciálu pro cestovní ruch. Odstraňování ekologické zátěže po předchozí těžbě potrvá roky a bude stát miliardy korun.

4.7.3 Shrnutí a diskuse výsledků zjišťování percepční mapy

Z výsledků rozhovorů (viz 4.6.2), které představují přímé zapojení aktérů/laiků (přímých uživatelů území) do hodnocení kvality krajiny je patrné, že je bývalá těžba uranu v Podještědí vnímána jako jev poškozující image této turistické destinace. Vzorek byl poměrně malý, ale předkládá hlubší vhled do percepce řešeného území návštěvníky a odráží jejich celkový dojem z lokality a vnitřní pocity, které v nich evokuje. Jedná se o subjektivní obraz reality, který je vytvořen z informací přijímaných jejich smysly. Významnou úlohu zde hraje přímá zkušenost s krajinou, kterou zde aktéři uplatnili (viz Obr. 25).

Obr. 25 Schéma percepce Podještědí návštěvníky
Zdroj: vlastní

5. NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Podještědí oplývá značným přírodním bohatstvím, které vyniká zejména v propojení s řekou Ploučnicí. Podél ní zde vznikla poměrně rozsáhlá rekreační oblast, která se převážně využívá v letní sezóně a hlavním motivem návštěvy a pobytu návštěvníků je relaxace a pobyt v přírodě. Kvalitní životní prostředí představuje základní podmínku pro rozvoj cestovního ruchu. To potvrzuje i obecný trend růstu zájmu návštěvníků o pobyty v přírodně hodnotném a čistém prostředí.

5.1 Návrhy a doporučení pro praktické využití

Jak vyplývá z výsledků provedeného šetření, kde návštěvníci kromě narušeného krajinného rázu Podještědí, také zmiňovali obavy o své zdraví, je nanejvýš žádoucí poskytovat informace o ekologických otázkách, spojených s bývalou těžbou uranu a o případných zdravotních rizicích. Pro lepší informovanost návštěvníků i místních obyvatel by bylo vhodné vytvořit osvětové materiály případně webový portál.

Vznikající hustá a dobře značená síť vzájemně propojených turistických stezek a cyklistických tras, přírodních podmínek a politiky cestovního ruchu zajišťuje příležitost pro rozvoj forem cestovního ruchu, jakými jsou cykloturistika, pěší turistika, vodáctví a venkovská turistika. Tyto formy cestovního ruchu se dají dále spojit s vytvářením produktových balíčků, po kterých je v současné době rostoucí poptávka. Na základě výše uváděného lze doporučit zaměřit se na vytvoření komplexní nabídky pro návštěvníky, zahrnující zmapování naučných stezek, cyklistických tras, možnost využití půjčovny kol a koloběžek, či turistického autobusu pro cyklo i pěší.

Dále lze doporučit rozvinutí myšlenky tzv. důlního turismu, montanistiky, popřípadě dark turismu, který by čerpal z temných stránek industriálního dědictví regionu. Některé, k tomuto účelu využitelné budovy, zařízení či kompletní areály v minulosti sloužící k těžbě uranu, lze navrhnout na post technické památky a posléze využít při putování po tématických trasách. Roli průvodců by mohli plnit zaměstnanci dolů, kteří mají patřičné znalosti a praktické zkušenosti v tomto oboru.

5.2 Návrhy a doporučení pro výzkumné účely

Pro výzkumné účely lze doporučit opakovat dotazníkové šetření každé 3 roky, a to z důvodu volby správných marketingových strategií regionu. Bylo by žádoucí navázat na pilotáž, která se jeví jako velmi zajímavý způsob zjišťování percepce řešené lokality jejími návštěvníky, a to na větším výzkumném vzorku.

Z výše uvedeného vyplývá, že by Podještědí mělo usilovat o vytvoření atraktivní turistické destinace s image zdravého, klidného a přátelského regionu. Bylo by vhodné zaměřit se, za pomoci rozvoje šetrných forem cestovního ruchu v podobě atraktivních turistických produktů, na vybrané cílové skupiny. To vše lze dosáhnout prostřednictvím kvalitního řízení oblasti a vzájemné spolupráce mezi všemi zainteresovanými subjekty.

6. ZÁVĚR

Těžba a zpracování uranu byly od svého počátku činnostmi, při nichž se bralo jen málo ohledu na člověka nebo přírodu. Poškození životního prostředí dosáhlo takových rozměrů, že se s jeho následky bude vyrovnávat ještě několik příštích generací. Je to dědictví, které je dle očekávání, návštěvníky vnímáno veskrze negativně. S restrukturalizací průmyslu, jenž se neustále inovuje a kráčí kupředu, však vzniká prostor pro nový směr tzv. zážitkový cestovní ruch. V České republice lze nalézt ukázky rozvoje zážitkového cestovního ruchu, a to například v bývalém průmyslovém areálu Dolu Hlubina, koksovny a vysokých pecí Vítkovických železáren. Jak popisuje Kijonková (2011) je areál unikátní industriální památkou a nezaměnitelným symbolem Ostravy a celého Moravskoslezského kraje. Národní kulturní památka s poněkud jiným odkazem se podle Železného (2011) nachází ve Vykmanově, v Ostrově nad Ohří, v Karlovarském kraji. Jedná se o Rudou věž smrti v areálu bývalé Škodovky, která se stala symbolem utrpení politických vězňů v 50. letech 20. století. Důlní turismus a dakr turismus přivádí návštěvníky na místa, kde se mají možnost seznámit se zaniklým hornictvím a historií lidské činnosti, či do míst kde se udála nějaká tragédie či neštěstí. Jedná se o relativně nový trend, který je příhodné využít a usilovat tak o změnu image řešeného regionu. Bylo by vhodné nenechat těžbu uranu a stopy, které za sebou zanechala jen ležet ladem, ale naučit se v nich číst.

7. SEZNAM ZDROJŮ

7.1 Tištěné zdroje

Bartl, H. a Schmidt, F. (1998): Destination Management. Institut für regionale Innovation, Wien.

Bína, J. (2001): Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území ČR, Ústav územního rozvoje Brno MMR.

Bock, M. (2008): Příručka hodnocení životního prostředí: přístupy, prostředky a postupy. Překlad Lucie Krágllová. Praha: Cenia, 32 s. ISBN 978-808-5087-659.

Bumbová, A. Environmentální bezpečnost: hrozby snižující kvalitu environmentální bezpečnosti.

Česká republika: Zákon o ochraně a využití nerostného bohatství: Horní zákon, č. 44/1988.

Dovers, S. R., Norton, T. W. a Handmer, J. W. (1996): Uncertainty, ecology, sustainability and policy. Biodiversity & Conservation Volume 5, Issue 10, pp 1143-1167. DOI: 10.1007/BF00051569.

Fojtíková, J. (2008): Environmentální bezpečnost – teoretický rámec, studie č. 3.074, Praha, 6 s.

Gabrielová, H., (2008): Uran: bude se u nás znovu těžit? České Budějovice: Sdružení Calla, 2008, 34 s. ISBN 978-80-903910-5-5.

Gabrielová, H. A Vašků, V., (2008): Uran: bude se u nás znovu těžit? České Budějovice: Sdružení Calla, 2008, 34 s. ISBN 978-80-903910-5-5.

Gore, A., (1991): Earth in the Balance: Ecology and the Human Spirit, Boston: Houghton Mifflin, MA, 416 p. ISBN 1-85383-743-1.

Honsa, I., (2001): Přírodní park Ještěd. 1. vyd. Liberec: Jizersko-ještědský horský spolek, 95 s. ISBN 80-239-4918-7.

- Jakubíková, D.,** (2012): Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 313 s. ISBN 978-80-247-4209-0.
- Jeníček, V.,** (2010): Globální problémy světa. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 324 s. ISBN: 978-80-7400-326-4.
- Kirářová, A.,** (2003): Marketing: destinace cestovního ruchu. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 173 s. ISBN 80-861-1956-4.
- Klusák, J.,** (2008): Uran: bude se u nás znovu těžit?. České Budějovice: Sdružení Calla, 2008, 34 s. ISBN 978-80-903910-5-5.
- Lepka, F.,** (2003): Český uran 1945-2002: neznámé politické a hospodářské souvislosti. 1. vyd. Liberec: Knihy 555, 101 s., ISBN 80-866-6005-2.
- Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky** (2006): Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013. In: Praha.
- Ministerstvo vnitra České republiky** (2009): Odbor bezpečnostní politiky. Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu, Praha.
- Ministerstvo životního prostředí České republiky** (1988): Zákon č.44/1988 Sb. O ochraně a využití nerostného bohatství (tzv. horní zákon)
- Němec J.,** (2010): Příroda severní Afriky. Časopis VELbloud. 2010, roč. 2010, č. 3.
- Palatková, M.,** (2006): Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: jak získat více příjmů z cestovního ruchu. 1. vyd. Praha: Grada, 341 s. ISBN 80-247-1014-5.
- Pásková, M.,** (2003): Změny geografického prostředí vyvolané rozvojem cestovního ruchu ve světle kriticko-realistické metodologie. Disertační práce. Praha: Univerzita Karlova, s. 201, 68 l.
- Pásková, M.,** (2012): Environmentalistika cestovního ruchu. Czech Journal of Tourism, roč. 1, č. 2, s. 77-113.

Plhánková, A., (2004): Učebnice obecné psychologie. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004, 472 s. ISBN 978-802-0014-993.

Pomališová, M., (2010): Hodnocení kvality života ve městech se zapojením veřejnosti: (zrcadlo místní udržitelnosti) : praktická příručka pro politiky, zástupce místních úřadů a neziskové organizace k hodnocení kvality života ve městech a obcích České republiky se zapojením veřejnosti. Praha: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj, 81 s. ISBN 978-80-904490-6-0.

Rubáš, D., (2012): Krásy neživé přírody v Podještědí. Praha [Česká geologická služba], 82 s. ISBN 978-80-7075-802-1.

Ryglová, K., Burian M. a Vajčnerová, I., (2011): Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 213 s. ISBN 978-80-247-4039-3.

Štýs, S. a Helešicová, L., (1992): Proměny měsíční krajiny. Praha, 256 s.

Vašků, V., (2008): Uran: bude se u nás znovu těžit? České Budějovice: Sdružení Calla, 2008, 34 s. ISBN 978-80-903910-5-5.

Veverka, I., (2003): Vybrané kapitoly krizového řízení pro záchranářství. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství Policejní akademie ČR, 175 s. ISBN 80-7251-126-2.

Vinklát, P., (2001): Podještědí. Liberec: Okresní úřad Liberec a Sdružení obcí Podještědí, ISBN 80-902887-0-7.

Vojtíšek, B. a Vařeka, J., (1999): Lidová architektura v severních Čechách. 1. vyd. Česká Lípa: Svaz ochránců památek, 117 s. ISBN 80-900-8969-0.

Vorel, I., Prostorové vztahy a estetické hodnoty. Péče o krajinný ráz: cíle a metody. ČVUT, Praha, 20–27.

Vystoupil, J. a kol., (2006): Atlas cestovního ruchu České republiky. 1.vyd. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 157 s., ISBN 80-239-7256-1.

Vystoupil, J., (2007): Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 98, [8] s. příl. ISBN 978-802-1042-636.

Vystoupil, J., Holešinská, A. a Šauer, M., (2007): Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu: Vymezování destinace a formulace jejich charakteristik a organizace cestovního ruchu v destinaci, Praha.

Zelenka, J. a Pásková, M., (2012): Výkladový slovník cestovního ruchu. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

7.2 Internetové zdroje

Dolejší, Z. a Ptáček, V., (2011): Manipulační a provozní řád Hamerského rybníka na Ploučnici: Výtisk č. 1. Praha, 30 s. Dostupné z: <http://obechemr.cz/upload/2011/04/MPR-Hamerskeho-rybnika.pdf>

Fielding-Smith A., (2013): Lebanon suffers 'flight from quality' as Syria war hits economy. In: The Financial Times: Politics and Society, Překlad autorka [online]. [cit. 2013-10-25]. Dostupné z: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/ea61ec28-2c15-11e3-8b20-00144feab7de.html#axzz2ijMqu69m>

Geller, M. a Wahba, P., (2013): Royal Caribbean cruise ship hit by virus. In: Reuters, Překlad autorka. [online]. U. S., Fri Mar 8, 2013 [cit. 2013-10-23]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/2013/03/08/us-royalcaribbean-virus-idUSBRE92713W20130308>

Harper, D., (2001): Online Etymology Dictionary [online]. Překlad autorka. [cit. 2014-08-04]. Dostupné z: http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=perception&search_mode=noneD. [online]. Překlad autorka. [cit. 2014-08-04]. Dostupné z: http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=perception&search_mode=none

Hauzer, J.: Osečná [online]. [cit. 2013-11-14]. Dostupné z: <http://www.osecna.info/Mesto/LazneKundratice.aspx>

Kelly, M., (1998): Editor in chief. Encyclopedia of aesthetics . New York: Oxford University Press. [online]. Překlad autorka. [cit. 2014-08-04]. ISBN 978-019-5386-318. Dostupné z: <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195113075.001.0001/acref-9780195113075-e-0395?rskey=239zny&result=395>

Kijonková, E., (2011): Novinky. Vítkovice Machinery Group. [online]. [cit. 2014-11-09]. Dostupné z:<http://www.vitkovice.cz/news/message/detail/id/455/lang/cs/site/9>

Klinkerová, J., (2008): Výkladový slovník životní prostředí udržitelný rozvoj: Ústav pro ekopolitiku [online]. Praha, [cit. 2013-10-21]. Dostupné z: <http://slovník.ekopolitika.cz/>

Landman, K., (2007): The storm that rocks the boat: the systemic impact of gated communities on urban sustainability. Cybergeog: European Journal of Geography, [online]. Překlad autorka. [cit. 2013-09-25]. Dostupné z: <http://cybergeog.revues.org/11133?lang=en>

Liberecký Kraj. Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu: Marketingové turistické regiony Libereckého kraje. [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://kultura.kraj-lbc.cz/page414/marketingove-turisticke-regiony-libereckeho-kraje>

Marešová, G., (2013): Od únosu dvou mladých Češek v Pákistánu uplynul měsíc. Zůstává záhadou, kde jsou. In: iHNED.cz [online]. 15. 4. 2013 [cit. 2013-10-23]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/c1-59688890-od-unosu-dvou-mladych-cesek-v-pakistanu-uplynul-mesic-zustava-zahadou-kde-jsou>

Niemeijer, D. a De Groot, R., (2008): A conceptual framework for selecting environmental indicator sets. Science Direct: ecological indicators 8. 2008. [online]. Překlad autorka. [cit. 2013-10-31]. Dostupné z: http://kfrserver.natur.cuni.cz/global/pdf/NIEMEIJER_environmental_indicators_.pdf

Osbourne, H., (1978): Aesthetic Perception: In: The British Journal of Aesthetics XVIII 4, [online]. 309 pp. Překlad autorka. [cit. 2014-08-04]. Dostupné

z: http://www.jiscjournalarchives.ac.uk/openurl.html?ref=oup/aesthj/aesthj_18_4.pdf/307.pdf

Pais, C., (2005): Nature's Fury: Thailand Before and After. In: 4 Hoteliers: Hotel, Travel and Hospitality News, [online]. Překlad autorka. [cit. 2013-10-22]. Dostupné z: <http://www.4hoteliers.com/features/article/550>

Palata, L., (2000): Při sobotním požáru v Kaprunu zemřelo 155 lidí. In: IDNES.cz [online]. 15. listopadu 2000 [cit. 2013-10-23]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/pri-sobotnim-pozaru-v-kaprunu-zemrelo-155-lidi-fag-/zahranicni.aspx?c=A001115_112722_zahranicni_jpl

Regionální operační program NUTS II Severovýchod. Liberecký kraj [online]. 2010 [cit. 2014-07-29]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?pgid=535>

Sequens, E., Ekonomické a ekologické důsledky těžby uranu v české republice [online]. [cit. 2014-10-09]. Dostupné z: http://www.calla.cz/data/energetika/ostatni/uran_studie.pdf

Studnička, P., (2012): Současný stav řízení cestovního ruchu v České republice: Aktuální trendy lázeňství, hotelnictví a turismu. In: Vysoká škola hotelová v Praze, spol. s r.o. [online]. [cit. 2014-09-03]. Dostupné z: http://www.vsh.cz/pool/clanek_priloha_187.pdf

Štýs, S. a Helešicová L., (1992): Proměny měsíční krajiny, Praha: Ekologické centrum Most pro Krušnohoří: Historie rekultivací na Mostecku [online]. [cit. 2014-08-12]. Dostupné z: http://www.ecmost.cz/rekultivace.php?page=proces_uvod

Ullman, R., (1983): Redefining Security: International Security, [online]. Vol. 8, No. 1., pp. 129-153. [cit. 2014-06-11]. Dostupné z: http://graduateinstitute.ch/files/live/sites/iheid/files/sites/political_science/shared/political_science/9957/Ullman%201983.pdf

Vitáček, Z., Knauerová, M. a Kuhn, P.: Řeka Ploučnice a příroda v okolí. Mikroregion Podralsko [online]. [cit. 2014-09-04]. Dostupné z: <http://www.podralsko.info/zelena-cyklomagistrala-ploucnice/informace-o-rece-ploucnice/>

Železný, J., (2011): Rudá věž smrti – evropské dědictví v zapomnění. [online]. [cit. 2014-11-09]. Dostupné z:<http://zelezny.blog.idnes.cz/c/211019/Ruda-vez-smrti-evropske-dedictvi-v-zapomneni.html>

8. PŘÍLOHY

8.1 Seznam obrázků

Obr. 1	Marketingové turistické oblasti	5
Obr. 2	Rajonizace cestovního ruchu	8
Obr. 3	Funkční typologie středisek cestovního ruchu	9
Obr. 4	Model DPSIR	19
Obr. 5	Mapa Podještědí	26
Obr. 6	Regiony soudržnosti - NUTS2.....	27
Obr. 7	Mapa rozdělení marketingových regionů v Libereckém kraji	28
Obr. 8	Antošův statek ve Světlé p/J. (dějiště románu K. Světlé – Vesnický román).....	29
Obr. 9	Čertova zed'	31
Obr. 10	Ještědský hřbet	32
Obr. 11	Vodní lyžování ve Stráži pod Ralskem	33
Obr. 12	Zelená cyklomagistrála Ploučnice – lokalita Osečná.....	33
Obr. 13	Literárně naučná stezka „Po stopách Karoliny Světlé“	34
Obr. 14	Stráž pod Ralskem – ložisko chemické těžby	36
Obr. 15	Mapa CHOPAV a oblasti sanace	37
Obr. 16	Mapa odběrů a monitorovacích vod (modře - upravené koryto řeky Ploučnice)	38
Obr. 17	Zpevněné koryto řeky Ploučnice – lokalita Stráž pod Ralskem.....	39
Obr. 18	Dobový pohled – Hamr na Jezeře	40

Obr. 19	Pláž na břehu Hamerského rybníka	40
Obr. 20	Dopady těžby uranu	41
Obr. 21	Výdaje na útlum uranového hornictví	42
Obr. 22	Pohled z hradu Děvín přes Hamerské jezero na důl Hamr I.	49
Obr. 23	Stavby a zařízení bývalého dolu Hamr I.	50
Obr. 24	Areál dolu Hamr I.	51
Obr. 25	Schéma percepce Podještědí návštěvníky	52
Obr. 26	Mapa chemické těžby uranu - lokalita Stráž pod Ralskem	66
Obr. 27	Mapa hlubinné těžby uranu - lokalita Hamr	67
Obr. 28	Mapa hlubinné těžby uranu – lokalita Křížany	68
Obr. 29	Monitoring pro radiační ochranu a ovlivnění obyvatel radionuklidy	69
Obr. 30	Podještědí – foceno z Plání pod Ještědem.....	69
Obr. 31	Diamo s. p., Stráž pod Ralskem	70
Obr. 32	Vrch Ralsko (v pozadí Diamo s. p., Stráž pod Ralskem)	71
Obr. 33	Řeka Ploučnice za Stráží pod Ralskem	72
Obr. 34	Hydrogeologický vrt ve Světlé pod Ještědem	73
Obr. 35	Vodní lyžování ve Stráži pod Ralskem (v pozadí důl Hamer I.)	74
Obr. 36	Průzkumné vrty v obci Osečná	75
Obr. 37	Areál dolu Hamer I.	76
Obr. 38	Pozvánka na besedu o hrozící těžbě uranu v Kotli.....	77

8.2 Seznam tabulek

Tab. 1: Typy destinací v České republice.....	7
Tab. 2: Přírodní jevy ohrožující životní prostředí	13
Tab. 3: Antropogenní jevy ohrožující životní prostředí.....	15
Tab. 4: Členské obce Podještědí.....	25
Tab. 5: Časový harmonogram výzkumu	44
Tab. 6: Rozdělení respondentů dle pohlaví a věku	46
Tab. 7: Rozdělení respondentů dle vzdělání	46

8.3 Seznam infoboxů

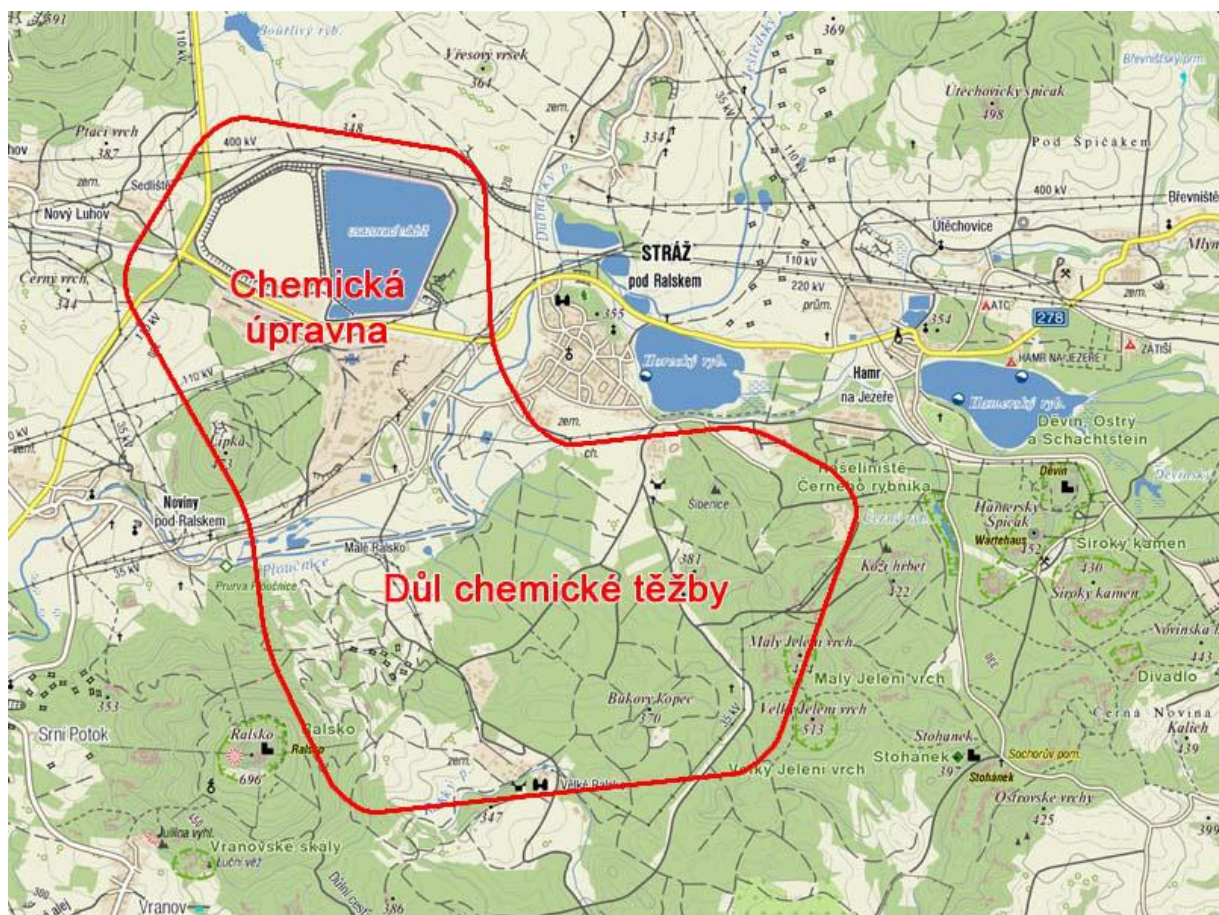
Infobox 1: Členění globálních problémů	15
Infobox 2: Členění globálních problémů	15
Infobox 3: Členění globálních problémů	16
Infobox 4: Nejvýznamnější požadavky na rekultivace	21
Infobox 5: Lázně Kundratice	30
Infobox 6: Přírodní park Ještěd	31
Infobox 7: Způsoby těžby uranové rudy.....	35

8.4 Slovníček pojmů

alokace -	z lat. locus, místo, znamená přidělení omezených zdrojů nějakému projektu, procesu či instituci
cenoman -	nejstarší geochronologická jednotka svrchní křídly, druhohory
deponie -	místo vymezené k uložení vykopané zeminy, skládka
exploatace -	využití, hospodářské zužitkování, vykořisťování
generel -	zevšeobecnění, metody tvoření obecných pojmů z pojmů méně obecných
ingesce -	přijímání látek buňkou, příjem potravy, přenos infekce požitím infikovaných potravin nebo vody
resuspenze -	sekundární prašnosti, tj. emise prachových částic, deponovaných na povrchu vozovky a znovu zvržené do ovzduší vlivem turbulentního proudění vyvolaného projíždějícím vozidlem
technokratický -	zdůrazňující úlohu výroby a techniky
zvodeň -	je hydraulicky jednotná a souvislá akumulace gravitačních podzemních vod v hornině

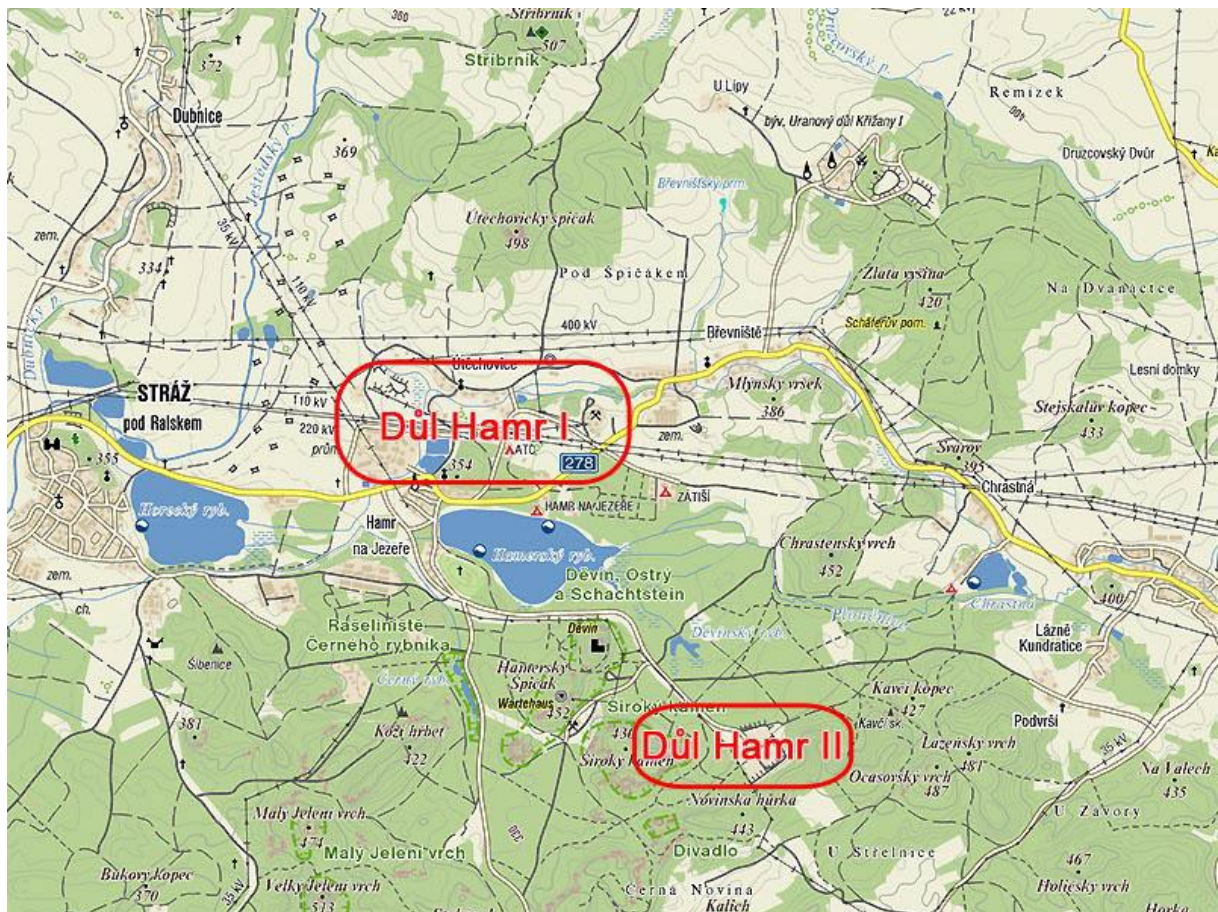

8.5 Grafická příloha

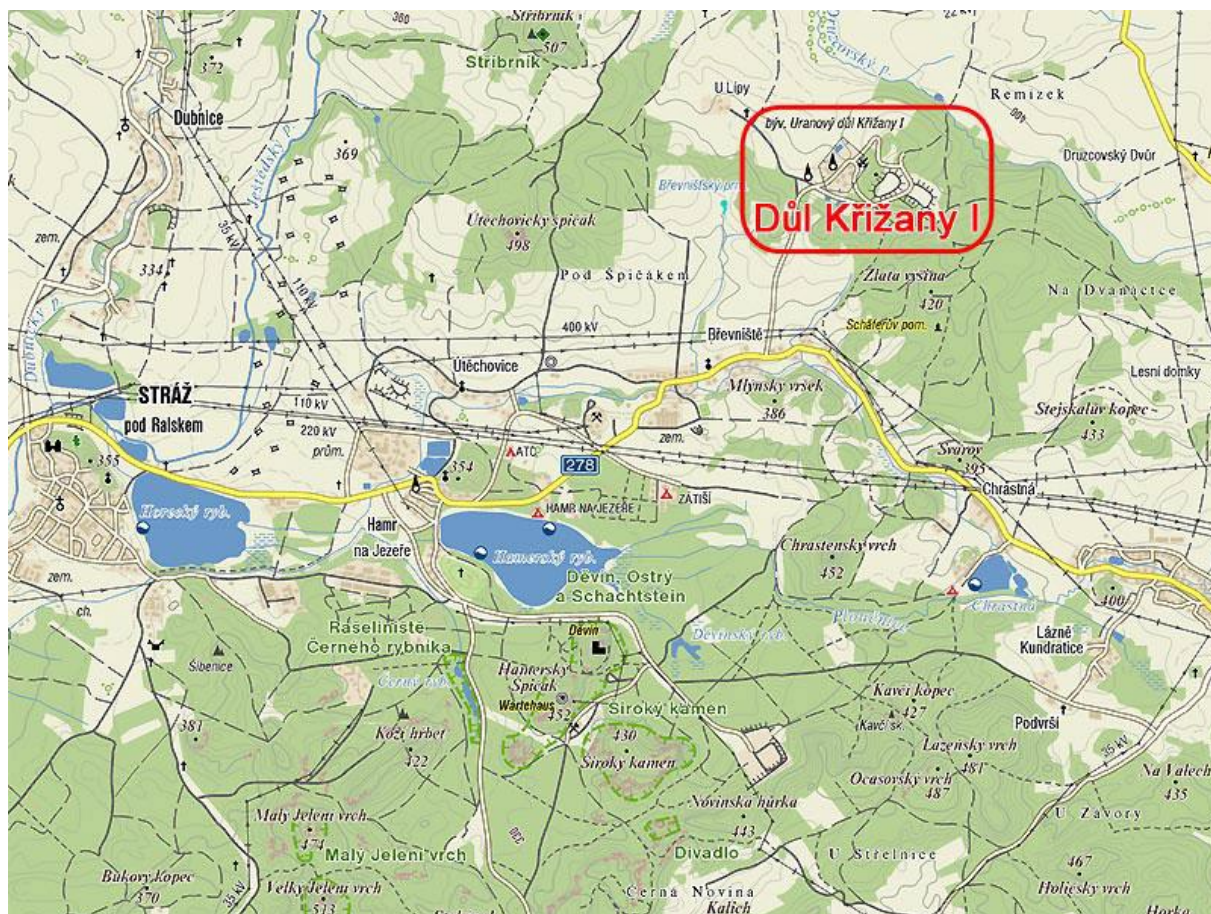

Obr. 26 Mapa chemické těžby uranu - lokalita Stráž pod Ralskem

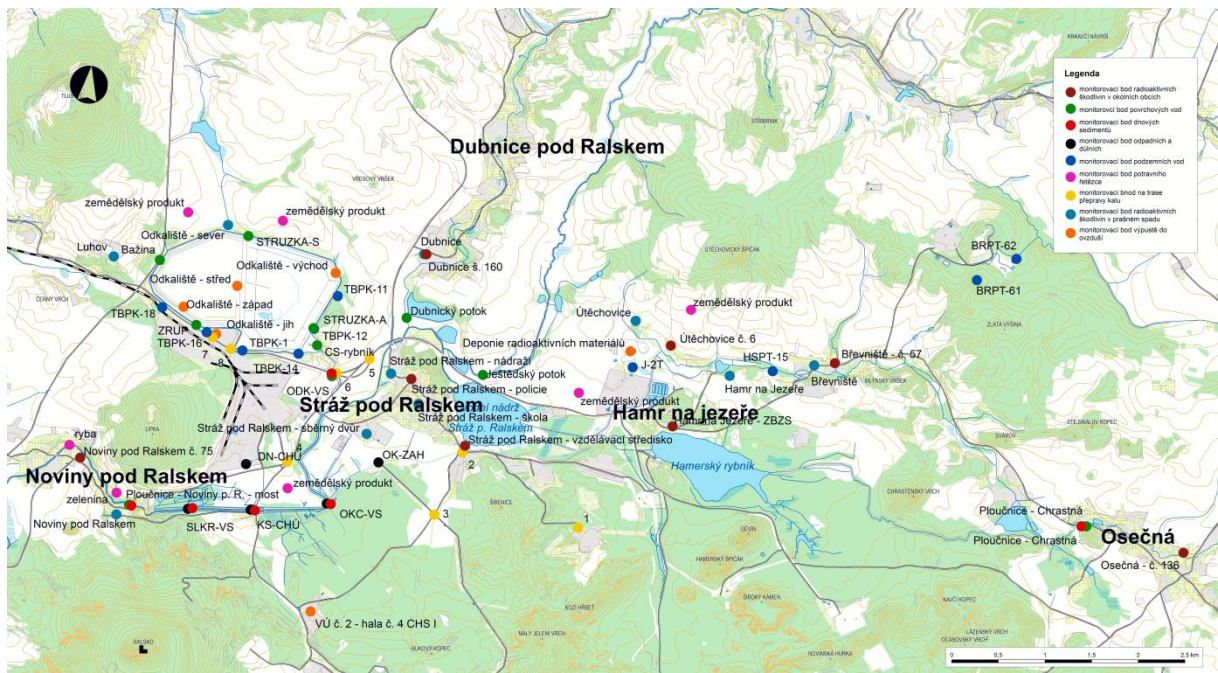
Zdroj: státní podnik DIAMO

Obr. 27 Mapa hlubinné těžby uranu - lokalita Hamr
Zdroj: státní podnik DIAMO

Obr. 28 Mapa hlubinné těžby uranu – lokalita Křižany
Zdroj: státní podnik DIAMO

Obr. 29 Monitoring pro radiaci ochranu a ovlivnění obyvatel radionuklidy
Zdroj: státní podnik DIAMO

Obr. 30 Podještědí – foceno z Pláni pod Ještědem
Foto: vlastní

Obr. 31 DiAMO s. p., Stráž pod Ralskem
Foto: vlastní

Obr. 32 Vrch Ralsko (v pozadí Diamo s. p., Stráž pod Ralskem)
Foto: vlastní

Obr. 33   **Řeka Ploučnice za Stráží pod Ralskem**
Foto: vlastní

Obr. 34 Hydrogeologický vrt ve Světlé pod Ještědem
Foto: vlastní

Obr. 35 Vodní lyžování ve Stráži pod Ralskem (v pozadí důl Hamr I.)
Foto: vlastní

Obr. 36 Průzkumné vrty v obci Osečná
Foto: vlastní

Obr. 37   **Areál dolu Hamr I.**
Foto: vlastní

BESEDA O HROZÍCÍ TĚŽBĚ URANU V KOTLI

KDY: sobota 31. 3. 2012 od 19.00

**KDE: ve společenském sále
pohostinství v Hlavici**

**... ložiska uranu leží pod jednou z největších zásobáren
pitné vody ve střední Evropě a jen čtyři kilometry od
ložiska se čerpá voda pro Liberec ...**

Obr. 38 Pozvánka na besedu o hrozící těžbě uranu v Kotli
Zdroj: sdružení „Naše Podještědí“

8.6 Dotazník: Těžba uranu v Podještědí

Těžba uranu v Podještědí

Dobrý den,

tímto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění dotazníku na téma Těžba uranu v Podještědí, který bude sloužit jako podklad pro vypracování mé bakalářské práce.

Jste žena nebo muž?

žena

muž

Jaký je Váš věk?

20 - 29 let

30 - 39 let

40 - 49 let

50 - 59 let

nad 60 let

Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

základní

vyučen/a

střední

vysokoškolské

Byl/a jste si, před svou návštěvou Podještědí, vědom/a toho, že zde v minulosti docházelo k těžbě uranu?

ano

ne

Je podle Vás bývalá těžba uranu v Podještědí skutečností poškozující image této turistické destinace?

ano

ne

Pokud ano, které skutečnosti vnímáte jako nejvíce poškozující image destinace? Zvolte jednu i více odpovědí.

zničení či přetvoření původní krajiny, které negativně poznamenává celkový ráz krajiny

narušení lesních porostů

obavy ze vzniku zdravotních rizik z důvodu kontaminace ovzduší emisemi radioaktivního prachu z hlušin

obavy z propadání poddolovaných oblastí

obavy z kontaminace půdy a povrchových a podzemních vod a s tím souvisejících zdravotních rizik

hluk a vibrace spojené s útlumem a likvidací těžby a rekultivací těžbou poničených oblastí

ztráta biodiverzity (druhové rozmanitosti)

chátrající stavby, stroje a potrubí kazící vzhled obcí a ráz krajiny

vlastní

Přináší podle Vás bývalá těžba uranu v Podještědí potenciál zvyšující atraktivitu této turistické destinace, a to například ve formě tzv. důlního turismu?

ano

ne

Děkuji za Vaše odpovědi a čas věnovaný vyplnění tohoto dotazníku.

8.7 Otázky pro řízený rozhovor se zástupcem s. p. Diamo

Scénář rozhovoru zaměřeného na získání informací týkajících se minulé těžby uranu v oblasti Stráž pod Ralskem a Hamr na Jezeře.

- 1) Mohl byste prosím uvést některý příklad konkrétního Impact (dopadu) bývalé těžby uranu např. na krajinný ráz, živočišné či rostlinné druhy, vodu či ovzduší.
- 2) Jsou k nahlédnutí data popisující nějakou havárii, či průval.
- 3) Zda byly popsány nějaké negativní dopady na životní prostředí způsobené zvýšenou radiací.
- 4) Jakým způsobem probíhá sanace a rekultivace těžbou postižených území a jaký je jejich časový harmonogram.

8.8 Otázky rozhovoru při zjišťování pilotní percepční mapy

Oslovení návštěvníka, zda by byl ochotný zodpovědět několik otázek na téma Těžba uranu v Podještědí. Poznatky získané z rozhovoru budou sloužit jako podklad pro vypracování tzv. percepční mapy, která bude součástí bakalářské práce.

1. Je podle Vás bývalá těžba uranu v Podještědí skutečností poškozující image této turistické destinace?

V případě, že ano: rozhovor pokračuje. Pokud ne, rozhovor končí.

2. Jak se jmenujete?
3. Jaký je Váš věk?
4. Nejvyšší ukončené vzdělání?
5. Účel návštěvy Podještědí?
6. Věděl/a jste před svojí první návštěvou Podještědí o tom, že zde v minulosti probíhala těžba uranu?
7. Pokud ano, kde či od koho jste se o této skutečnosti dozvěděl/a?
8. Které skutečnosti vnímáte jako nejvíce poškozující image destinace? Například:

- a) zničení či přetvoření původní krajiny, které negativně poznamenává celkový ráz krajiny
  - b) narušení lesních porostů
  - c) obavy ze vzniku zdravotních rizik z důvodu kontaminace ovzduší emisemi radioaktivního prachu z hlušin
  - d) obavy z propadání poddolovaných oblastí
  - e) obavy z kontaminace půdy a povrchových a podzemních vod a sním souvisejících zdravotních rizik
  - f) hluk a vibrace spojené s útlumem a likvidací těžby a rekultivací těžbou poničených oblastí
  - g) ztráta biodiverzity (druhové rozmanitosti)
  - h) chátrající stavby, stroje a potrubí kazící vzhled obcí a ráz krajiny
9. Jak přesně tyto konkrétní skutečnosti vnímáte? Co přesně Vám vadí, co přesně Vás znepokojuje, či kazí celkový dojem z řešené turistické destinace.

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Fakulta informatiky a managementu
Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, tel: 493 331 111, fax: 493 332 235

Zadání k závěrečné práci

Jméno a příjmení studenta: **Lenka Kristková**
Obor studia: Management cestovního ruchu
Jméno a příjmení vedoucího práce: **Martina Pásková**

Název práce:
Ohrožení destinací cestovního ruchu přírodními a antropogenními jevy

Název práce v AJ:
Threats to the tourist destination caused by the natural and antropogenic phenomena

Podtitul práce:

Podtitul práce v AJ:

Cíl práce: Cílem práce je komplexní zhodnocení ohrožení destinací cestovního ruchu přírodními a antropogenními jevy, definování užitých pojmů a vypracování případové studie na vybrané modelové území - oblast Podještědí.

Osnova práce:

1. *ÚVOD*
  - 1.1. *Důvod výběru tématu práce*
  - 1.2. *Cíl práce*
2. *TEORETICKÁ VÝCHODISKA*
3. *METODICKÝ POSTUP*
  - 3.1. *Širší výzkumné cíle*
  - 3.2. *Výzkumné otázky*
  - 3.3. *Pracovní hypotéza(y)*
  - 3.4. *Metoda ověřování hypotéz*
4. *PRŮBĚH A VÝSLEDKY ŠETŘENÍ*
  - 4.1. *Sběr informací a průběh šetření*
  - 4.2. *Zpracování výsledků šetření*
  - 4.3. *Shrnutí a diskuse výsledků*
5. *NÁVRHY A DOPORUČENÍ*
6. *ZÁVĚR*
7. *SEZNAM ZDROJŮ*

5.10.13

Tisk zadání závěrečných prací

7.1. Tiskové zdroje

7.2. Internetové zdroje

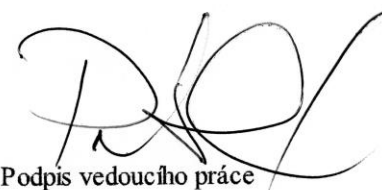
8. PŘÍLOHY

8.1 Příloha č. 1 - Seznam obrázků

8.2 Příloha č. 2 - Seznam grafů

Projednáno dne: 15.10.2013

Podpis studenta

Podpis vedoucího práce